

MAKRO11

DET STORE LANDSKAPET

ORNES OG
URNES STAVKYRKJE

- SYNFARING 1.JUNI 2011 av Siren Skråmestø Juliussen og Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune
- ANALYTISK KARTLEGGING

17.NOVEMBER 2011

Denne framstillinga er laga av Mona Elisabeth Steinsland i Sogn og Fjordane fylkeskommune, og er beskytta av åndsverklova. Utnytting av heile eller deler av denne framstillinga skal krediterast på følgjande måte: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

VERDIAR I MAKRO/DET STORE LANDSKAPET OG MESO/SAMFUNNSKALA

FOLK, STAD, SÆRPREG OG IDENTITET:

Ornes i Luster, Lustrafjorden:

Lustrafjorden orientert nord sør.

Geologi, struktur (sprekker), grunntilhøve (kvalitet/resurs jordsmønn), plassering og form til neset i fjorden.

Orientering, himmelretning og geografi. Nes/Ornes er motstykke til Solvorn i vika på vestsida av Lustrafjorden.

Finn ut av det geologiske system, som makro verdi og bakgrunn.

Vass-skiljet i aust og havet i vest.

Nasjonale, internasjonale makro verdier:

Natur, geologi, struktur/sprekksystem, fjell , vass-skilje, hav , fjord

Jostedalsbreen, isbre. Stort klima.

Kulturlandskap, jordbruksland, lokale, regionale, nasjonale og internasjonale meso verdier:

Geologi, kvalitet jordsmønn (resurs), innmark og utmark, teigstruktur (eigedomsstruktur) og dreneringssystem. Lokalt mikro klima, temperatur, sol innstråling, skuggelengder, vind/ar, nedbør.

Historisk –og kulturell lokal, regional, nasjonal og internasjonal makro/meso verdi:

Ornes stavkyrkje er orientert aust vest og plassert i skiljet mellom innmark og utmark. Ragnvaldshaugen (gravhaug) og andre historiske system, haugar og objekt i dagen og skult i bakken.

Det mytiske landskapet, forteljinga om landskapet ligg i foket til –og på staden.

Landskap og identitet:

Makro: fjord, fjell, himmel, lysning og vasspegl (lys reflekterande fjordgolv).

Meso: nes, bakke, sjø og fjellside.

Klima og ver:

Vindar, sol innstråling, skuggelengde, temperaturar, nedbør.

Folk

Demografi

Makro verdiar og lokale eigenskapar/meso verdiar som bakgrunn for allmenn og individuell utvikling

NATUR

MAKRO/STOR BAKGRUNN – SNITT

Sognefjorden er primært orientert aust vest, er natur og eit naturobjekt, og ein lokal, regional, nasjonal og internasjonal attraksjon og resurs. Lustrafjorden er orientert nord sør i motsettning til Sognefjorden.

Geologi gjev landskapet karakter, form, rom, retningar og strukturar. Strukturar også som naturlege passasjar og dreneringssystem for ver, vind, vatn, ras, dyr og folk.

Topografi: hardt og mjukt landskap, heil natur og einskilde element. Horisontale lag og vertikale skifte i høve til himmelretning, fjord og fjell.

Orientering og geografisk plassering, himmelretning og lysning.

MESO/SAMFUNNS BAKGRUNN – SNITT

Meso snittet er orientert aust vest på tvers av Lusterfjorden, frå Ornes/neset med konveks form til Solvorn i vika med konkav form. Makro snittet er orientert aust vest med referanse i Sognefjorden, Lusterfjorden, fjell, fjord, isbre, himmel og lysning.

KLIMA

Stort klima ut og inne i Sognefjorden og Lusterfjorden. Lokalt mikro klima er vind/ar, vatn/nedbør, sol innstråling, skuggelengder og temperaturar

ORNES

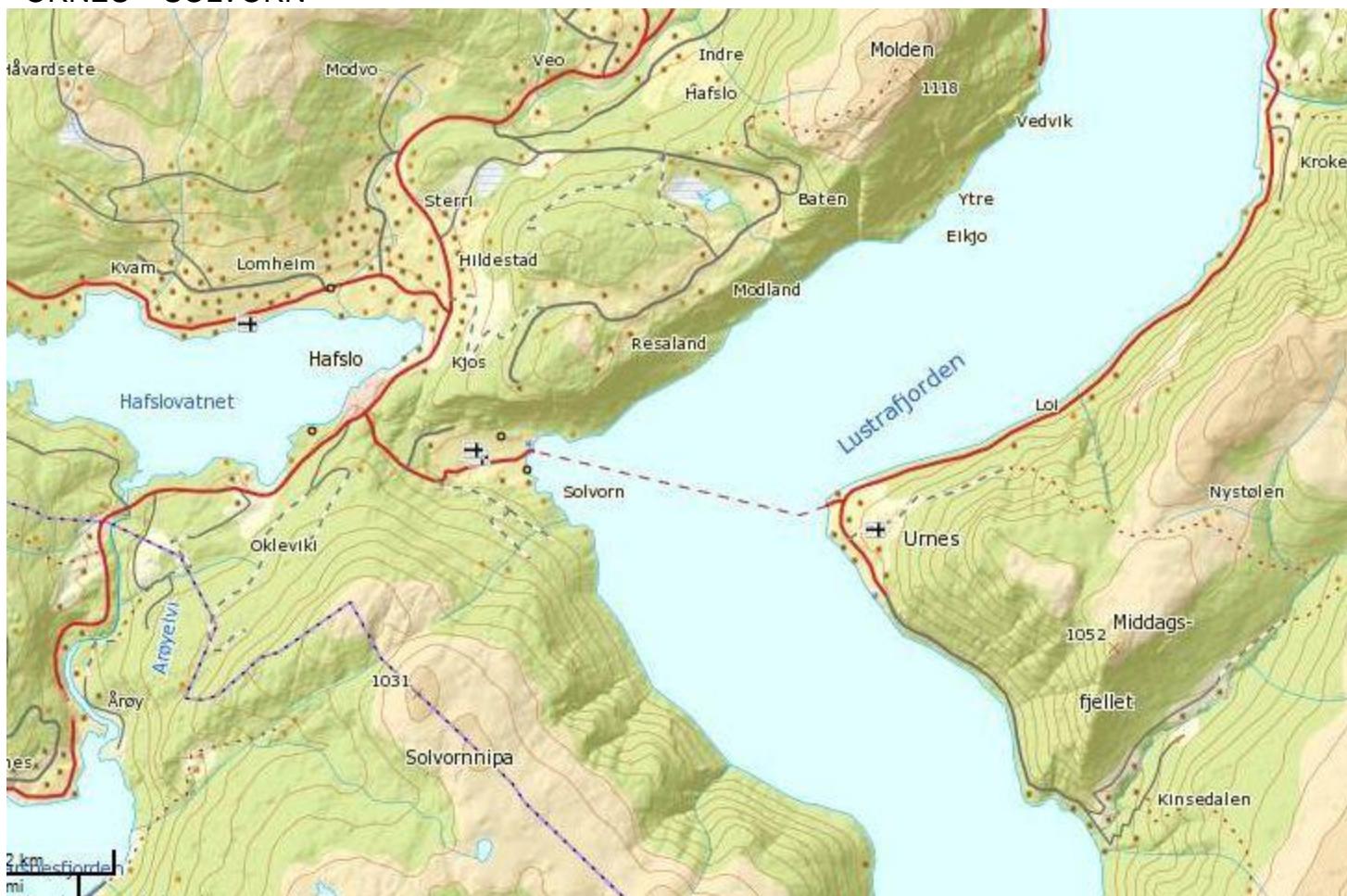

ORNES OG SOLVORN ER SOM EIT «EKTEPAR», TO SMÅ STADAR OG SAMFUNN SOM STYRKER, VISAR TIL KVARANDRE OG EIN UNIK SITUASJON, KLÅR IDENTIET OG RESURS I UTVIKLING AV BYGDENE. SIMULTAN VERKNAD OG UTVIKLING AV STADANE, DER ORNES IKKJE LEVER UTAN ELLER KAN OVERSJÅ SOLVORN. UTVIKLE ORNES OG SOLVORN MED AVTALE OG SAMHANDLING PÅ TVERS, FORDI STADANE SER PÅ –OG ER AVHENGIG AV KVARANDRE FOR Å VERTA STYRKA SOM INDIVIDUELLE LOKALSAMFUNN OG STADAR PÅ TVERS AV FJORDEN

URNES STAVKYRKJE

ORNES – SOLVORN

MAKRO SNITT

DET STORE LANDSKAPET

ORNES
OG SOLVORN

MAKRO SNITT ER OREINTERT AUSTVEST
PÅ TVERS AV FJORD, LUSTERFJORDEN OG FJELL
1 I RETNING UT FJORDEN (sjå foto 1 under)
2 OG INN FJORDEN (sjå foto 2 under)

ORNES STADEN HAR EIN SÆRPREGA POSISJON OG ORIENTERING I HØVE TIL LUSTRAFJORDEN.
LUSTRAFJORDEN ER EIN FJORDARM TIL SOGNEFJORDEN. SOGNEFJORDEN ER PRIMÆRT OREINTERT AUST VEST, MEN LUSTRAFJORDEN ER ORIENTERT NORDSØR

ORNES LIGG PÅ SITT NES PÅ SIN STAD I FJORDSYSTEMET MED MAKRORELASJON TIL SOGNEFJORDEN.
MAKROSNITT FOR ORNES, SOLVORN OG LUSTERFJORDEN ER ORIENTERT AUSTVEST, MEN MED MESO REFERANSE I LUSTRAFJORDEN OG SAMBANDET PÅ TVERS AV FJORDEN TIL SOLVORN

NATURREFERANSE I DET STORE LANDSKAPET (MAKRO) ER FJORD, FJELL OG I MESO ER STADEN, SAMFUNNET SITT SÆRSKILDE LANDKARAKTER, NESET I LUSTERFJORDEN

URNES STAVKYRKJA ER ORIENTERT AUST VEST, RIKTIG PLASSERT I HØVE TIL HISTORISK TRADISJON TIL HIMMEL OG GUD.
STAVKYRKJA HAR MAKRO REFERANSE I HIMMELRETING OG I SI ORIENTERING MOT VEST

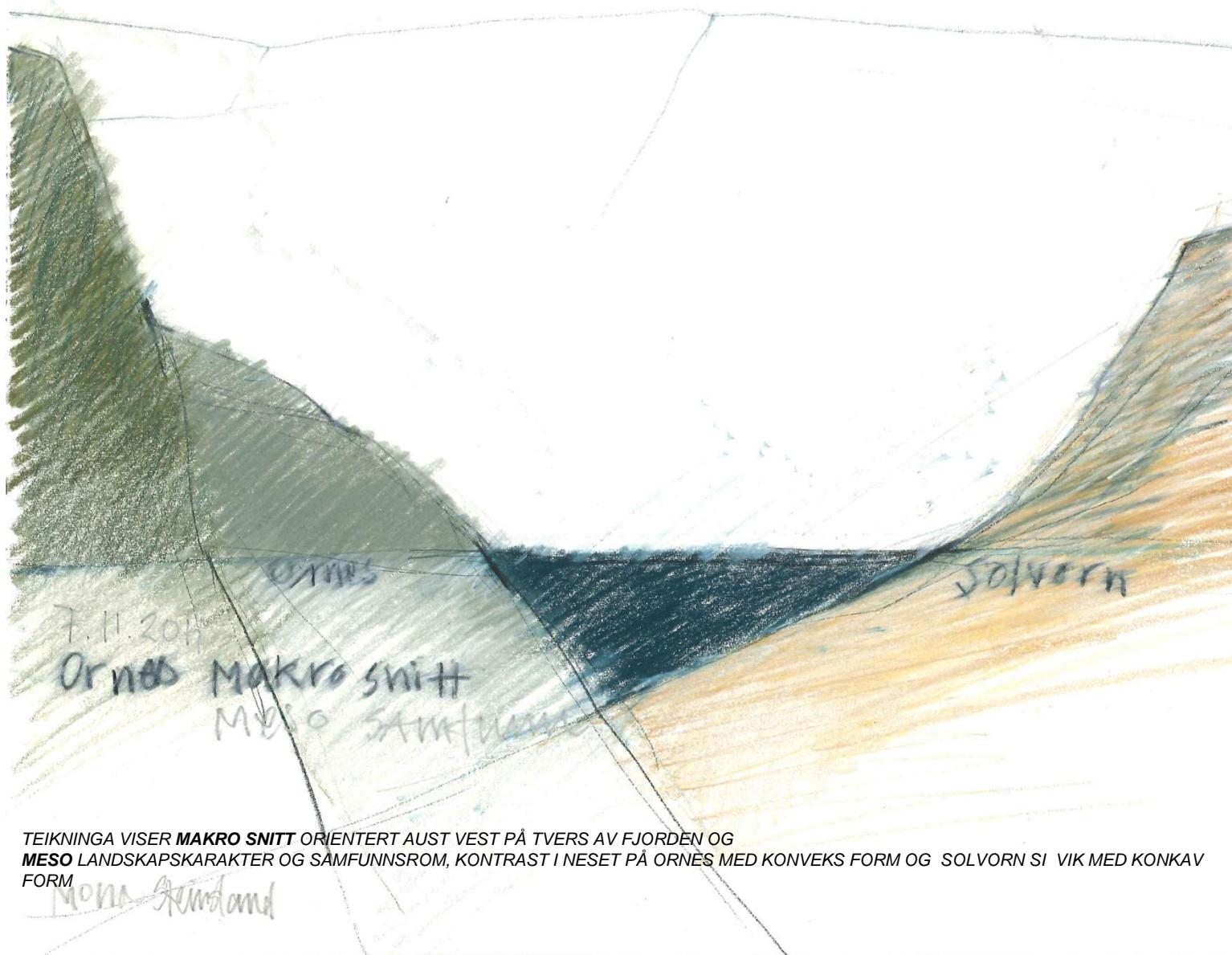
1

MAKRO SNITT
INN LUSTRAFJORDEN

2

MAKRO SNITT
UT LUSTRAFJORDEN

TEIKNINGA VISER **MAKRO SNITT** ORIENTERT AUST VEST PÅ TVERS AV FJORDEN OG
MESO LANDSKAPSKARAKTER OG SAMFUNNSROM, KONTRAST I NESET PÅ ORNES MED KONVEKS FORM OG SOLVORN SI VIK MED KONKAV
FORM

Mona Steinsland

MESO

SAMFUNNSSLAKA

ORNES

NES

IDENTITET OG SAMFUND, FELLES IDENTITET

Meso er samfunnsslaka og gjeld felles samfunnsverdier, utvikling og utforming av samfunn

Verdiar:

Urnes og neset. Styrke naturgitt grunnform, karakter og eigenskapar til neset i fjorden, i motsetting til å svekke/bygge ned eller fragmentere neset eller det grøne/den grøne bakken/bakkane (ikkje flata ut det bratte vertikale landskapet).

Ornes Stavkyrkje:

Plassert i skiljet mellom natur og kultur, i overgang mellom innmark og utmark, men på innmark. Urnes stavkyrkje har si klåre posisjon oppe i samfunnet, på neset, medvite plassering i høve stad, topografi og lokalsamfunn. Stavkyrkja har klår maktposisjon i høve himmel, samfunn. Urnes stavkyrkje står og i dialog med Solvorn kyrkje på vestsida av fjorden/Lustrafjorden.

Ornes stavkyrkje røyser seg, opp i himmelen og har kontakt med himmel og Gud. Stavkyrkja har klår vertikalt arkitektur –og kulturuttrykk.

Stavkyrkja har sin posisjon i det øvste horisontal samfunnslaget på neset, og dominerer sine samfunnsborgarar i bakken under seg.

Fyrst kan stavkyrkja virke dominant og lukka i si form, men uttrykket til kyrkja er differensiert (fleirtydig) i snitt, plan og i relasjon til ulike himmelretningar, og ytre rom. Folk kan gå vegen forbi kyrkja og finne sin eigen posisjon i det store landskapet, i himmelrommet (lysninga), naturen og veret. På denne staden kan folk sjå ned på kyrkja og den vert mindre viktig.

Staden, som det vert vist til her, ligg øvst i skilje mellom innmark til utmark, til venstre for vegen og vest for porten til utmarka, og her er det dei naturgitte elementa, dei grøne mjuke bakkane, tre, steinar og berg som gjeld. I bakken er golvet av berg og steinen i bakken og på berget som invitere ein til å gå ut øvst på neset. Frå denne plassen og posisjonen ser ein fjord, fjell og himmel (makro natur) og attende til Solvorn (meso samfunn og bygd) i vest. Plassen gjev kontroll, oversikt og kontakt til naturelementa og det store landskapet i fjord, fjell og himmel. Kan hende dette er Urnes sitt *akropolis* (frå *Athen ein høg-by i Hellas*), fordi staden har verdiar og kvalitetar i mikro skala (i mennesket sin storleik) i høve til makro og meso samanheng.

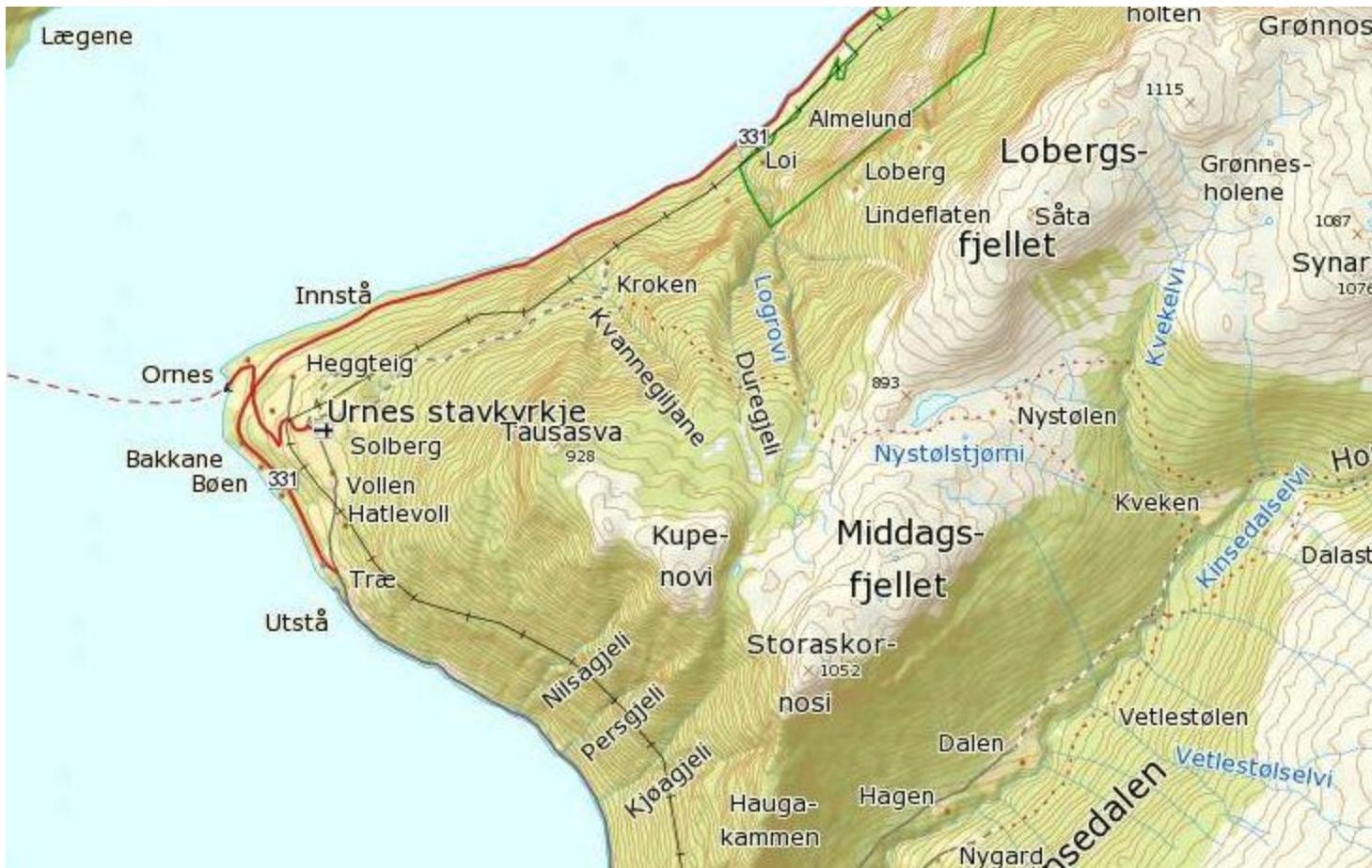
MESO BAKGRUNN

Sjø, fjord, kai, ferje, nes, bakke, innmark, utmark, kulturlandskap, jordbruksland, fjellsida, skog, busetnad, busettingsmønster og strandsone. Horisontale lag/nivå – golv, vertikale skifte, imaginær/e vegg/ar og konkret nes. Historie, kulturminner og objekt, og det mytiske landskap i folk.

ORNES
MESO BAKGRUNN, NES

ORNES
MESO BAKGRUNN, NES OG STADNAMN

STADNAMN

GJEV VIKTIG LOKAL INFORMASJON OM STADARS FORM, BRUK OG MEINING, SAMT EIN GYLDEN MÅTE Å TA KONTAKT OG SNAKKE MED FOLK

MØTET MED ORNES OG URNES STAVKJYRKJE

ORNES lever og overlever i par (som i ektepar) og samspel, med visuell og fysisk kontakt, operativt og aktivt i relasjon til SOLVORN.
Solvorn ligg ovanfor Ornes på motsett side av Lusterfjorden. Ornes og Solvorn har eit vest aust forhold og konkret gjeld det Solvorn og Ornes sin geografiske posisjon og geologiske system, gitt landskapsrom mellom fjell og fjord og i orienteringa aust vest.

IDENTIET

Landskapet til Ornes og Solvorn har klåre kontrast former. Ornes er eit nes og Solvorn er lokalisert i ei vik. Dette gjev identitet, klåre verdiar og vilkår for samfunna si utvikling og utforming.

MAKRO SNITT ER ORIENTERT AUSTVEST, UT LUSTRAFJORDEN OG INN LUSTRAFJORDEN

LOKALE MESO SNITT ER PÅ TVERRS I DEI BRATTE FJELLSIDENE OG OPP BAKKEN, DER ORNES ER KONVEKS OG SOLVORN ER KONKAV I SI GRUNNFORM

FERJA over fjorden er ein «institusjon», ein resurs og attraksjon med utviklingspotensiale, på fjorden, i strandsone og «kvardagsona» og på likt med menneska. Ferja er bakgrunn for møte og den gode samtalen, dialog med kjende og ukjende på fjorden og i fjæra/på landingsplassane. Ferja kan styrkast i takt med lokal utvikling og styrking av lokal samfunna i høve til kvarandre, i møta på –og med fjorden, med fjell, land og med konkrete landingsstadar og ferjekai på Ornes, og i Solvorn.

MESO GJELD SAMFUNN, UTFORMING, UTVIKLING OG OVERLEVINGSSTRATEGI PÅ BAKGRUNN AV LOKALE KULTUR –OG KULTURHISTORISK KUNNSKAP OG RESURSAR, UT FRÅ LOKALE VERDIAR I RELASJON TIL MAKRO, MESO OG MIKRO SKALA OG BAKGRUNN

MAKRO ATTRAKSJON
URNES STAVKYRKJE OG SAMFUNNSHUS

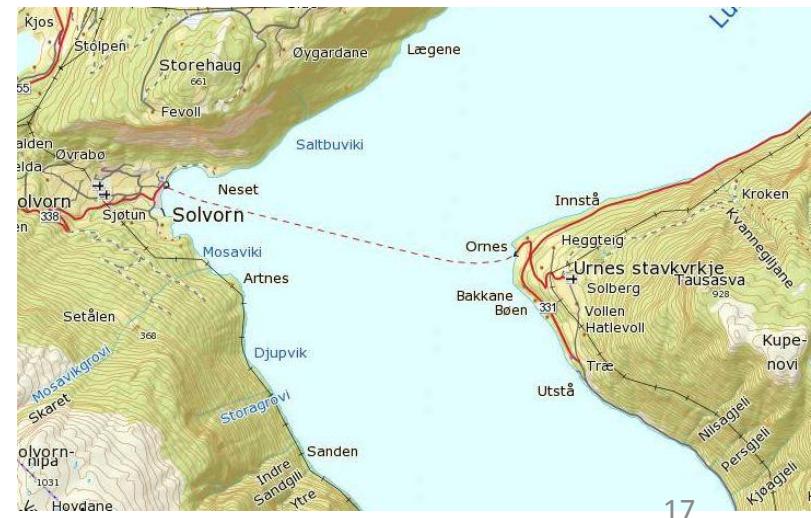
Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

MESO SAMFUNN
ORNES, NES

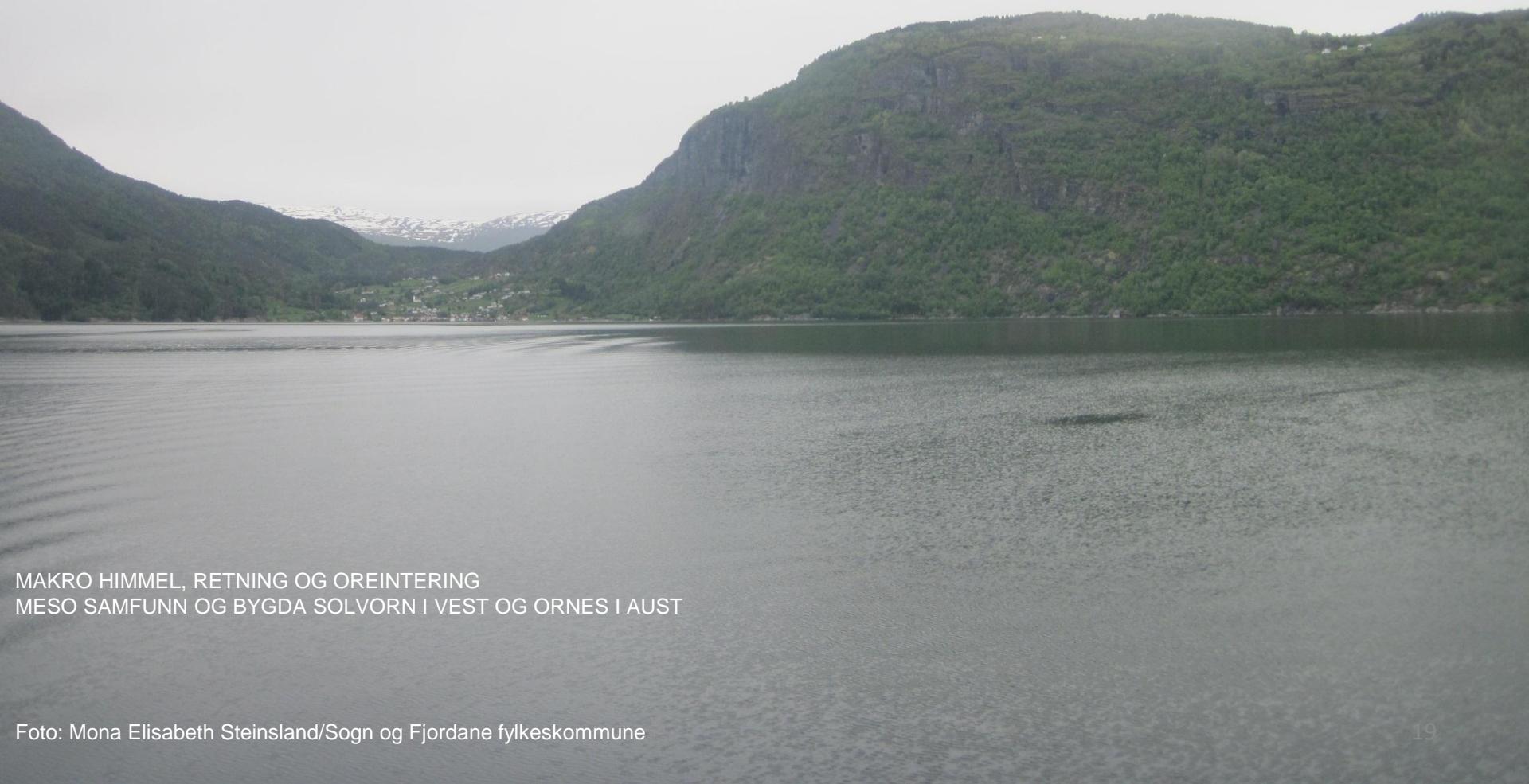
OVER FJORDEN MED FERJA, SOLVORN – ORNES

MESO
SAMFUNN
FOLK
IDENTIET

MAKRO SNITT, FJORD, FJELL OG LYSNING, HIMMEL
INN LISTERFJORDEN

MAKRO HIMMEL, RETNING OG OREINTERING
MESO SAMFUNN OG BYGDA SOLVORN I VEST OG ORNES I AUST

MESO BUSETING LANGS ETTER FJELLET, MODLAND I TOPNIVÅ (GOLV),
KULTURLANDSKAP PÅ VESTSIDA AV LUSTRAFJORDEN, SOLVORN

MESO SNITT, FJELLSIDA, MODLAND
INN LISTERFJORDEN

ORNES
MESO SNITT, NES, GRØN BAKKE OG FJELLSIDE

Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

MESO ORNES, NES OG DEN GRØNE BAKKEN
KULTURLANDSKAP OG SKOG

MAKRO NATUR OG SNITT, FJORD, FJELL OG LYSINING, LYS OG LUFT
MESO NATUR, LYSININGAR PÅ LAND/KULTURMARK, DAGSLYS, LUFT, FJELLSIDE,
STRANDSONE, SJØ OG BAKKAR
INN LUSTERFJORDEN

MESO, ORNES KAI, SJØ, LAND, GARD, GRØN BAKKE
STRANDSONE OG TVERRSNITT

ORNES ER REGISTRERT OG VIST MED DET ME SÅG, OPPLEVDE OG ERFARTE PÅ STADEN 1.JUNI 2011.

REGISTRERING OG ANALYTISK KARTLEGGING AV ORNES ER SORTERT OG FRAMSTILLT PÅ STADENS TOPOGRAFISKE VILKÅR I

DEL 1: FYRST OPP BAKKEN OG

DEL 2: NED BAKKEN

DEL 1

OPP BAKKEN

MESO
TILHØVE MELLOM TO SAMFUNN, BYGDENE SOLVOREN OG URNES.
OVERLEVINGSSTRATEGIEN TIL ORNES OG SOLVORN ER
Å SJÅ OG GJERA DEN ANDRE BEST

MESO VERDIAR OG SAMFUNNSTRUKTURAR, KOMMUNIKASJON, VEGSAMBAAND OPP BAKKEN OG LINÆRT/LANGS NESET OG FJORDEN,
STOGG, RASTEPLASS, INFORMASJON I HØVE TIL KULTUR OG NATUR

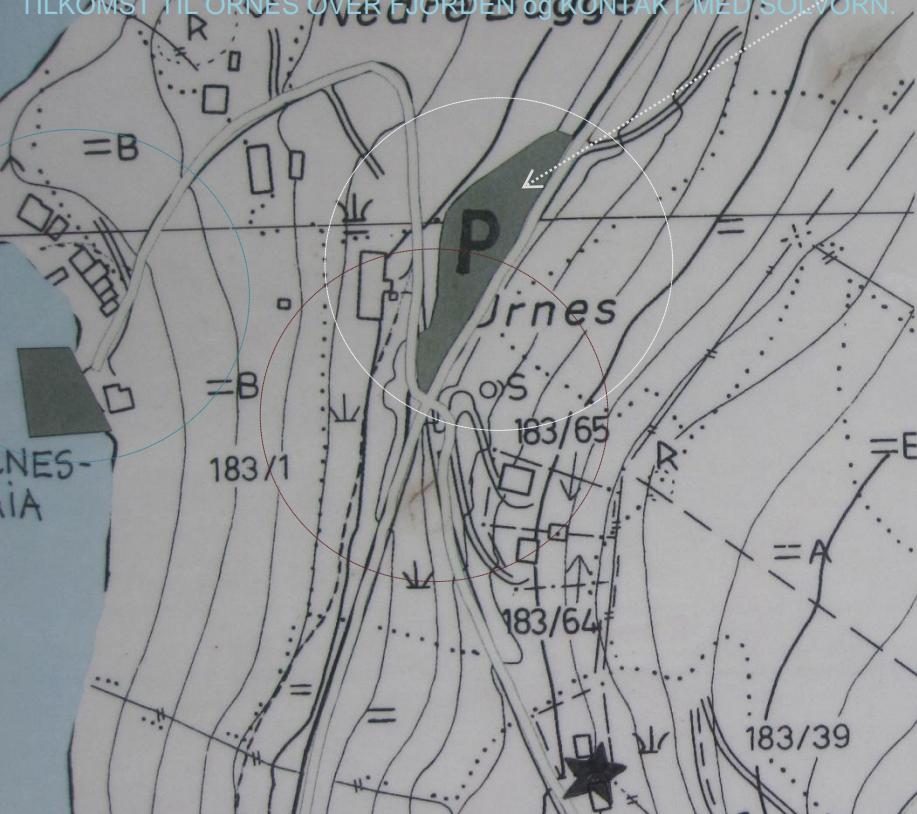

MESO

SAMFUNNSROM, POSISJON/PASSERING, BRUK, STOPP, INFORMASJON OG RASTEPLASS. ER DETTE EIN ATTRAKSJON ?
UTFORMING OG PASSERING AV PARKERING OG STOOG I SVINGEN MEDT PÅ ORNESET ER SVÆRT DÅRLEG, DEN BRYT MED OG FLATAR UT
STADENS PRIMÆRE TOPOGRAFISKE VEDIAR, DET BRATTE LANNDSKAPET OG BAKKEN.
GOLVET, BRUKEN PRIMÆRT FOR BILEN OG HUSET/SKURET TEK OG ALL MERKSEMD FRÅ STADEN LOKAL OG SOLVORN. SKURET STÅR MIDT I
SYNET TIL SOLVORN OG ORNES SINE MAKROVERDIANE I NATUR, FJORD OG FJELL.
STADEN TRENG Å REFORMILERAST, TA VEKK HUSET OG GOLVET, OG SKAPE EIT ALTERNATIV, EIT ATTRAKTIVT OG GODT ROM FOR MØTE MED
KJENDE OG UKJENDE, TURISTEN OG LOKALE BUSSETTE PÅ STADEN, SOM VISER STADENS SINE LOKALE –OG STORE VERDIAR OG SÆRPREG

MESO

SAMFUNNSROM, STRUKTURAR OG PLASSAR,
NYE AKTUELLE SAMFUNNSTYRKANDE SITUASJONAR vist med **blå sirkel** – ferjekai, kai, verksam i fjæra, informasjon, sal og nauststruktur
UTVIKLE KAI/FJÆRE, STRANDSONE MED EI KLÅR TENANDE SONE
OG LANDINGSPLASS KNYTTE TIL FEJREAKTIVITET, NY UTFORMING PÅ
TILKOMST TIL ORNES OVER FJØRDEN og KONTAKT MED SOLVORN.

**OPNE SAMFUND OG ROM FOR FOLK, GODE MØTE MED KJENDE OG UKJEND PÅ ORNES,
PLASSAR MED KLÅR MEINING, BRUK OG UTTRYKK, MEN FOR FOLK.**

P – plass vist med grått på kartet. Parkeringsplassen har fått den beste posisjonen på neset, den flatar ut topografien, og er eit stort brot i den grøne bakken, som er sentrale verdiar for Ornes som stad og utvikling med sær preg. Dette er ein alvorleg og dominante handling, der veg og tekniske løysningar som svekker identitet og utviklingsgrunnlaget på Ornes. Dette er ingen attraksjon, dette er ikkje ein stad som syner eller styrker det å vera, stogga på Ornes. Dette er ei rein teknisk løysing på ein parkering og stoggestad. Utforming av arkitektur og landskapsarkitektur på staden treng å få til eit unikt møte med staden i motsettning med ei rein teknisk og konvensjonell utforming og bruk. P-plassen er like viktig og teknisk stor plass som Urnes stavkyrkje, dette svekker stavkyrkja sin posisjon og opplevinga av kyrkja. P-plassen er like viktig og viktigare enn stavkyrkja. Arkitektur og landskapsarkitektur skal her ta tak og vise at dette er ein unik og attraktiv kvile og stoggeplass på folk sine vilkår og som styrkar opplevinga og interessa for Ornes.

Konklusjon: P-plassen må endrast og parkering på Ornes treng ei alternativ løysing, struktur, utforming og plassering.

PARKERING, SERVICEBYGG OG AVSTANDAR PÅ ORNES

Parking, service buildings and distances in Ornes

- P P-plass for besökjande til Urnes stavkyrkje (privat bil)
Parking lot for visitors to the Urnes stave church (private cars)
- 1 Servicebygg/service building Urnes stavkyrkje
- 2 Kafé
- 3 HC-parkering/HC-parking
- 4 Buss parkering/Bus parking

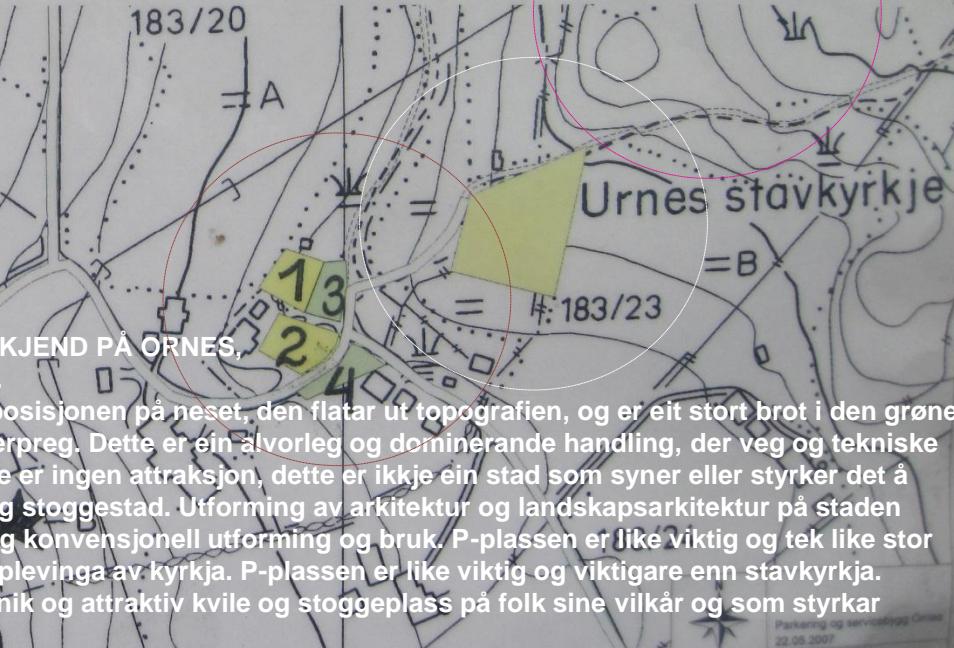
Sirkel i raudt nede: VEGKRYSS, KROSSET I DEN GRØNE BAKKEN, DER DU HAR VAL MELLOM VEGEN OPP BAKKEN OG VEG LANGS MED BAKKEN OG FJØRDEN **RIDISTANCES:**

KROSS: VEGVÄL OG INVITASJON TIL Å GÅ OPP BAKKEN ca. 1km

Sirkel i raudt oppe: GARDSTUNET, DET MELLOMROM MELLOM HUSA OG HUSHJØRNA, som oppnar til øvre busetting og stavkyrkja. Dette er hovudtunet og plassen i bakken øvst på neset. Eit sentralt tun og samfunnsplass, for møte med folk, aktivitet og stavkyrkja. Kva for val har me her, er tunet for folk og kva er privat og offentleg? Klårare invitasjon og val i møte med samfunn, stad og historia.

NB! Besökande till Urnes stavkyrkje må parkera i parkeringsplassen ved krysset. Oppå vei til stavkyrkja er det kun parkering for rullestolar og buss.

Rosa sirkel: «Akropolis»

PARKERINGSPLASSEN MANGER LANDKAPSARKITEKTUR OG ARKITEKTUR MED
MAKRO-OG MESO UTTRYKK, OG INVITASJON TIL Å SJÅ SAMANHENG OG STÅD, HER ER DET SVÆRT DÅRLEG

MESO

VEGSTRUKTUR, KRYSS OG HANDLING. ER PLASSEN ATTRAKTIV, INVITERANDE OG SYNLEggerANDE I SIN SITUASJON?
NEI, UTFORMING, LANDSKAPSARKITEKTUR OG ARKITEKTUR OG BRUK AV KROSS OG STOGG ER SVÆRT DÅRLEG OG DOMINERANDE.

KROSS/KRYSS ER OPPRINNELEG STARTEN PÅ BY, EIT MØTET MELLOM INDIVID, KJENDE OG UKJENDE, LANDSKAP OG STAD.
Kvifor ikkje gjere noko meir ut or det og ikkje la veg dominera FOLK sin posisjon og oppleving av stad.

Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

Velkommen til
ORNES

MESO – MIKRO
SVARET PÅ KONKRETE LØYSINGAR TIL KVILEPLASSAR, STOOG OG SITTEREIDSKAP,
INFORMASJON, POSISJON OG UTSYN LIGG I STADENS NATUR OG KULTUR

MESO – MIKRO/I MENNEKET SINSTORLEIK
VEGSTRUKTUR, KRYSS OG HANDLING. ER PLASSEN ATTRAKTIV, INVITERANDE OG SYNLEggerANDE I SIN SITUASJON?
NEI, UTFORMING, LANDSKAPSARKITEKTUR OG ARKITEKTUR OG BRUK AV KROSS OG STOgg ER SVÆRT DÅRLEG OG DOMINERANDE.

KROSS/KRYSS ER OPPRINNELEG STARTEN PÅ BY, EIT MØTTET MELLOM INDIVID, KJENDE OG UKJENDE, LANDSKAP OG STAD.
Kvifor ikkje gjere noko meir ut or det og ikkje la veg dominera FOLK sin posisjon og oppleving av stad.

MAKRO GEOLOGI OG GRUNNTILHØVE, KLIMA OG KULTUR/JORDBRUK
DET MJUKE LANDSKAPET ER FORMBART

Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

MIKRO
EPLEBLOMST

Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

MESO
FRUKTHAGAR

MESO/SAMFUNNSKALA, SAMFUNN
SAMFUNNSHYLLE I DEN BRATTE BAKKEN OG DET STORE LANDSKAPET
FELLES HUS, SAMFUNNSHUS/BYGG SETT INN PÅ SAMFUNNSHYLLA I BAKKEN.
LEGGE TIL NIVÅ, TERASSAR, TRINN, FOLK GÅR AV BAKKEN INN PÅ EI HYLLE TIL EIT FELLES HUS.
SKULEN OG BEDHUSET PÅ ORNES LIGG PÅ SMIKE HYLLER I BAKKEN OPP ORNES. EI KLÅR HANDLING, MEDVITE POSISJON OG INVITASJON I
STORE LANDSKAPET OG KLIMA MOT SØR I MAKRO TVERRSNITT, FJORDSNITT.
I MESOTVERRSNITTET, BAKKEN OG NESET LOKALT OG SENTRALT, LETT SYNLEG OG TETT PÅ FELLES VEG

ARKITEKTUR, LANDSKAPSARKITEKTUR
FOLK, SAMFUNN OG LANDSKAP

UTTRYKKET ER RETT FRAM OG GROVT, LØYST MED KONKRETE UFORFINA, MEN KLÅRE HANDLINGAR. STYRKEN I DETTE ER AT UTTRYKKET OG INNTRYKKET ER SPEKKA, FLEIRTYDIG OG GJEV MANGE VAL. DETTE STYRKAR EIT OPE OG DEMOKRATISK KVARDAGSSAMFUNN OG INVITERANDE GJESTEROM, MEN PÅ STADEN OG LOKALFOLKA SINE PREMISSAR. DETTE BER OG STYRKAR DET EKTE ORNES OG DÅ ER HISTORIEN INKLUDERT, IKKJE EKSKLUDERT (som i dag) OG SYNT FRAM SOM SPESIELL (som det einaste rette å sjå). MÅLET MÅ VERA Å LIKEVERDIGT EINSKILDE TING/OBJEKT I OG MED EIT HEILT OPERATIVT, AKTIVT OG INVITERANDE SAMFUNN.

MESO – NES, DEN GRØNE BAKKEN BESTÅR AV
FRUKT – OG BÆRHAGANE, KULTURLAND, JORDBRUK, VEGETASJON, STØRRE TRE, LUNDER OG LAUVSKOG
STEINGARDAR, EIGENDOMSSTRUKTURAR OG SAMBAND PÅ LAND OG I LUFTA
DETTE ER KULTURLANDSKAPET SINE ELEMENT SOM SKAPAR EIT DIFFERENSIERT TEPPE OG EIN HEIL GRØN BAKKE OG ORNES

MESO

HØGESTEINEN

Bautasteinen Høgestein låg ved hovudvegen som gjekk frå sjøen og opp til Garden, Tunet. Steinens var utan innskrift eller dekorasjon. Han var eit grensesymbol for innmarka som låg på begge sider av vegen. Hovudvegen frå sjøen og opp til Garden, Tunet vart seinare flytta til Lindestegen.

The monolith «Høgestein», «The tall rock», is located on the main road that goes from the fjord to the farmyard. There is no writing, inscription or any other decoration on this stone. Nonetheless, "Høgestein" marks the boundary line and entrance to the home fields that lie on both sides of the road. The main road from the fjord to the farm was later moved to Lindestegen.

HATLEVOLL, ØVST PÅ ORNES I ØVRE NIVÅ OG HORISONTALE LAG

MAKRO NATUR, STORT LANDSKAP OG KLIMA

MESO BUSETTINGSMØNSTER, STRUKTUR MED FLEIRE HUS I LANDSKAPET, NATUR OG KULTUR

TUN/TOWN: FLEIRE HUS I FELLES FORM, PÅ REKKJE OG MED FELLES POSISJON.

HUS OG (viktigare) MELLOMROM I DET STORE LANDSKAPET, I BAKKEN OG KULTURLANDSKAPET. TUN MED FELLES TENANDE KOMMUNIKASJON, INDIVIDUELLE HUS OG HAGAR, HUS OG KULTURMARK, HUS OG KONTAKT TIL DET STORE LANDSKAPET.

VEGETASJON SOM OVERLEVING, VIRKE, NYTING OG VERN, KLIMAVERN MOT KOLDE VINDAR FRÅ NORD OG NORDVEST OG KULDESIG FRÅ FJELLSIDA BAK.

MESO
SAMFUNNS PLASS, HUSHJØRNE OG AKTIVITET
TUNET OPPE PÅ ORNES

MAKRO AKTIVITET
MESO
URNES STAVKYRKJE, FORTELLING OG VISING
GUD MAKRO

MESO
VEGEN OPP TIL STAVKYRKJA OG FORBI KYRKJA, TIL UTMARK OG FJELL

MESO – MIKRO

URNES STAVKYRKJE
MAKRO HIMMEL
MESO KYRKJE, STEINGARD
GRØN BAKKE, INNMARK OG FELLES BAKVEGG, FJELLSIDE OG SKOG

URNES STAVKIRKE

MAKRO HIMMEL

MESO KYRKJE, KYRKJEGARD,

GRØN BAKKE OG FELLES FJELLSIDE OG SKOG BAK

URNES STAVKYRKJE

MAKRO HIMMEL OG RIND

MESO KYRKJE, STEINGARD, KYRKJEGARD,
GRØN BAKKE, INNMARK OG BUSETTING, TUN
VEGETASJON, FRUKTHAGAR OG KLIMAVERN

Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

URNES STAVKYRKJE (til høgre)

GRØN BAKKE, INNMARK OG FELLES BAKVEGG, FJELLSIDE OG SKOG

HATLEVOLL, I ØVRE HORISONTALE LAG

MAKRO NATUR, LANDSKAP OG KLIMA

MESO BUSSETTINGSMØNSTER, FLEIRE HUS I FELLES FORM

VEGETASJON SOM OVERLEVING, VIRKE, NYTING OG VERN, KLIMAVERN MOT KOLDE VINDAR FRÅ NORD OG NORDVEST OG KULDESIG FRÅ FJELLSIDA BAK.

HATLEVOLL, I ØVRE HORISONTALE LAG

MAKRO NATUR, LANDSKAP OG KLIMA

MESO BUSETTINGSMØNSTRER, FLEIRE HUS I FELLES FORM MED KLÅRE PRIVATE OG OFFENTLEGE, FELLES STRUKTURAR, SONAR OG ROM
VEGETASJON SOM OVERLEVING, VIRKE, NYTING OG VERN, KLIMAVERN MOT KOLDE VINDAR FRÅ NORD OG NORDVEST OG KULDESIG FRÅ
FJELLSIDA BAK.

HATLEVOLL, I ØVRE HORISONTALE LAG

MAKRO NATUR, LANDSKAP OG KLIMA

MESO BUSETTINGSMØNSTER, FLEIRE HUS I FELLES FORM MED KLÅRE PRIVATE OG OFFENTLEGE, FELLES STRUKTURAR, SONAR OG ROM
VEGETASJON SOM OVERLEVING, VIRKE, NYTING OG VERN, KLIMAVERN MOT KOLDE VINDAR FRÅ NORD OG NORDVEST OG KULDESIG FRÅ
FJELLSIDA BAK.

HATLEVOLL, I ØVRE HORISONTALE LAG

MAKRO NATUR, LANDSKAP OG KLIMA

MESO BUSETTINGSMØNSTER, FLEIRE HUS I FELLES FORM MED KLÅRE PRIVATE OG OFFENTLEGE, FELLES STRUKTURAR, SONAR OG ROM
VEGETASJON SOM OVERLEVING, VIRKE, NYTING OG VERN, KLIMAVERN MOT KOLDE VINDAR FRÅ NORD OG NORDVEST OG KULDESIG FRÅ
FJELLSIDA BAK.

URNES STAVKYRKJE

MAKRO FJORD, FJELL OG HIMMEL

MESO ORNES SITT ØVRE HORISONTALE GOLV OG LAG

MAKRO POSISJON – EIT AKROPOLIS PÅ TOPPEN AV ORNES?

MESO OMråDET OPPE I ORNES, OVER KYRKJA ER EIN SITUASJON MED UTSYN OG KONTAKT TIL SOLVORN (SAMFUNN) OG NATUR.

MENNESKET PÅ STADEN, I DET STORE LANDSKAPET, NATUR, HIMMELLYSNING, HIMMEL, FJORD OG FJELL.

PÅ PLASSEN ER EIN FRI FOR, SER IKKJE SIN EIGEN KVARDAG, SAMFUNN OG KYRKJE.

MAKRO OG MESO NATUR OG KULTUR
ØVRE HORISONTALE LAG OG TOP GOLV

OPPE
DET HARDE OG MJUKE LANDSKAPET OG INVITASJONENE I STEIN PÅ BERG,
FORDI DU SKAL IKKJE TRÅ PÅ GRASET, INNMARK

OPPE

TID

DEN 4. DIMENSJONEN. I TILLEGG TIL FORM OG ROM, SOM HAR TRE DIMENSJONAR SÅ ER TID OG AT DU VERT BEVEGA OG YNSKJER Å BEVEGE DEG PÅ STADEN SINE VILKÅR, DEN FJERDE DIMENSJONEN PÅ ORNES

IDENTIET

TID ER EIN EIGENSKAP OG KVALITET PÅ ORNES
DET TEK SI TID Å GÅ OPP, NED OG BORT BAKKEN,
DET TEK SI TID Å SJÅ ORNES OG URNES
STAVKYRKJE

MIKRO

ORNES

TID OG RYTME I KVAR DAG OG KVILE PÅ ORNES
SIN EIGEN RYTME OG BRUK AV TID STYRKAR
STADENS IDENTITET, LIVSKVALITET OG SAMFUNN

NED BAKKEN

NED ATT BAKKEN,
MAKRO NATUR, FJORD, FJELL OG HIMMEL, LYSNING
MESO KULTURLANDSKAP, RIND, VEG, STEINUR, BERG, BRAKE, TRE OG BAKKE

BAKKEN
DEN GRØNE OG MJUKE BAKKEN, MARKA, INNMARK, TRE OG MELLOMROM UNDER OG MELLOM TREA,
HARDE ELEMENT, STEINEN, STEINAR OG BERG I DET MJUKE KULTURLANDSKAPET

MAKRO LANDSKAP OG RIND

MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, SAMFUNNSHUS, URNES STAVKYRKJE OG KYRKJEGARD, STEINGARD, VEG OG HUS I TUN/BYFORM (FLEIRE HUS I FELLES FORM, POSISJON) ALT I REFERANSE TIL DEN GRØNE BAKKEN OG NESET

NO TICKETS
STOP HERE = STOP HERE
NO ENTRANCE

MESO INNGANG OG BETALING TIL
URNES STAVKYRKJE

MAKRO LANDSKAP OG RIND

MESO SAMFUNN, VISUELL KONTAKT SOLVORN, ORNES KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR,

URNES STAVKYRKJE OG KYRKJEGARD, STEINGARD, HUS I TUN/BYFORM

(FLEIRE HUS I FELLES FORM OG POSISJON) MED REFERANSE TIL GRØN BAKKE OG NES

MESO TRE, STEINGARD
URNES STAVKYRKJE OG KYRKJEGARD
SØRSIDE

MAKRO LANDSKAP OG RIND
MESO TRE, STEINGARD,
URNES STAVKYRKJE OG KYRKJEGARD, STEINGARD,
NORDSIDE MED UTSKJERINGER I KYRKJEVEGGEN

MESØ URNES STAVKYRKJE
UTSKJERING I NORDVEGGEN

Foto: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

MAKRO LANDSKAP OG RIND
MESO SAMFUNN, TRE, URNES STAVKYRKJE OG KYRKJEGARD,
STEINGARD

MAKRO LANDSKAP OG RIND
MESO SAMFUNN, TRE, URNES STAVKYRKJE OG STEINGARD,
MIKRO ELEMENT: STEINHELLER LAGT NED TIL Å STA, SITTE OG GÅ PÅ

MIKRO SNITT
FLEIRE STEINHELLER TIL VELJE Å SITTE OG STÅ PÅ

MESO SAMFUNN, VEG, TUN, FELLESHUS, VERKSEMD OG GARD,
VEGETASJON, TRE OG BUSKAR OG HUS I TUN/BYFORM (FLEIRE HUS I FELLES FORM OG POSISJON)

MAKRO LANDSKÅP OG LYSNING, HIMMEL
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, OG SOM KLIMAVERN MOT KALD VIND FRÅ NORD OG NORD VEST,
MELLOMROM MELLOM HUS OG HUS OG YTRE KULTURMARK, HAGE, FELLES TENANDE KOMMUNIKASJONSSONE OG HUS I TUNTOWN, SOM I
BY, SOM TYDAR FLEIRE HUS I FELLES FORM OG POSISJON, OG MED FELLES REFERANSE I TOPOGRAFI, DEN GRØNE BAKKEN OG NESET

MAKRO LANDSKAP OG HIMMEL
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, OG SOM KLIMAVERN MOT KALD VIND FRÅ NORD OG NORD VEST,
MELLOMROM MELLOM HUS OG HUS OG YTRE KULTURMARK, HAGE, FELLES TENANDE KOMMUNIKASJONSSONE OG HUS I TUNTOWN, SOM I
BY, SOM TYDAR FLEIRE HUS I FELLES FORM OG POSISJON, OG MED FELLES REFERANSE I TOPOGRAFI, DEN GRØNE BAKKEN

MAKRO LANDSKAP OG LYSNING, HIMMEL
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, OG SOM KLIMAVERN MOT KALD VIND FRÅ NORD OG NORD VEST,
MELLOMROM MELLOM HUS, HUS OG LANDSKAP, FELLES SAMFUNNSHYLLE OG FUNDAMENT FOR FELLES SAMFUNNSHUS, HER SKULEN (NO
BARNEHAGE/LEIKEPlass) OG FELLES ASFALTERT VEG (SMAL VEG).
FELLES HUS OG HYLLER LIGG TETT PÅ FELLES VEG.

MAKRO HIMMEL

MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, OG SOM KLIMAVERN MOT KALD VIND FRÅ NORD OG NORD VEST, MELLOMROM MELLOM PRIVATE HUS, STORT LANDSKAP OG YTRE KULTURMARK, PRIVAT TERRASERT HAGE, FELLES TENANDE KOMMUNIKASJONSSONE I FELLES ASFALTERT VEG OPP BAKKEN. PRIVATE EINSKILDE HUS I BAKKEN, LIGG LUNT I LE FOR VER OG INNSYM, PRIVAT LITT SKULT I BAKKEN.

VEGEN TIL HUSA ER IKKJE ASFALTERT, MEN LAGA I SOM GRASVEG, OG EIN KLÅR SKILNAD PÅ FELLES/OFFENTLEG OG PRIVAT VEG

PRIVAT GRASVEG TIL EINSKILDE SKULTE PRIVATE HUS I DEN GRØNE BAKKEN, NESET
FELLES OFFENTLEG SMAL VEG OPP OG NED BAKKEN, ORNES

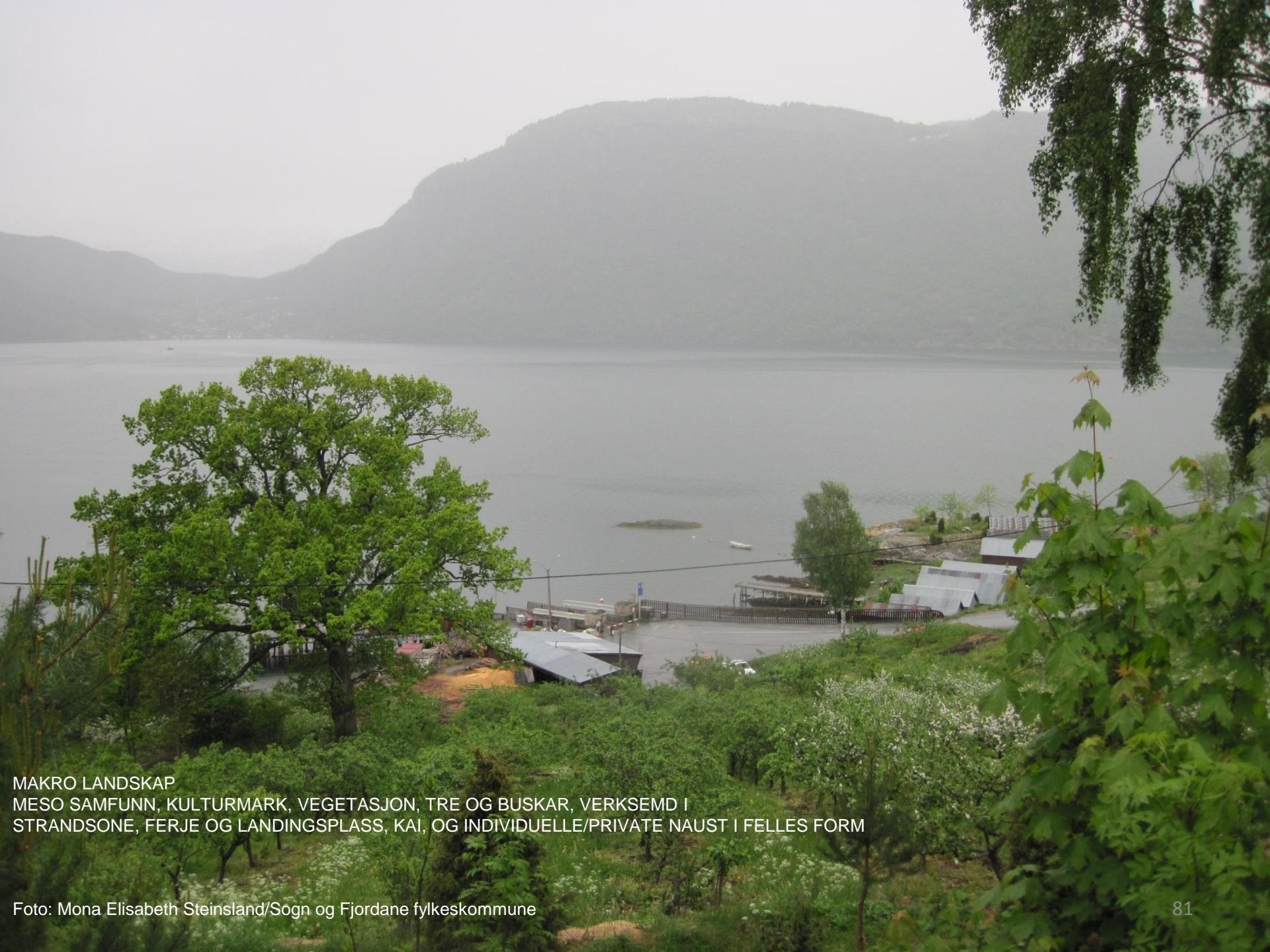

OFFENTLEG, ASFALTERT SMAL FELLES VEG OPP ORNES

MAKRO LANDSKAP OG RIND

MESO SAMFUNN, KROSS OG RASTEPLASS MIDT PÅ NESET I SKIFTET MELLOM NEDER OG ØVRE
PLASSERING OG UTFORMING PÅ LANDSKAP OG HUS/SKUR BRYT OG FLATAR UT BAKKEN OG NESET. DETTE ER HEILT KLÅRT EI HANDLING SOM
SVEKKAR STADWENS EIGENSKAPAR, KVALITETAR, FELLES IDENTITET OG INVITASJON TIL ORNES

MAKRO LANDSKAP
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, VERKSEMD I
STRANDSONE, FERJE OG LANDINGSPLASS, KAI, OG INDIVIDUELLE/PRIVATE NAUST I FELLES FORM

MAKRO LANDSKAP OG LYSNING, HIMMEL
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, SKOG, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, STRANDSONE, SJØ OG FJORD, FERJE/FYSISK OG
VISUELL KONTAKT TIL SOLVORN

MESO SAMFUNN, SKOG, RANGVALDSHAUG, GRAVHAUG
STRANDSONE OG FELLES LANGSGÅANDE SAMBAND/VEG
MOBIL HUSVOGN?

MAKRO HISTORIE
MESO SGRAVHAUG, NEDRE HISTORISKE LAG, TIL FJORD
KULTURMARK OG SKOG
STRANDSONE

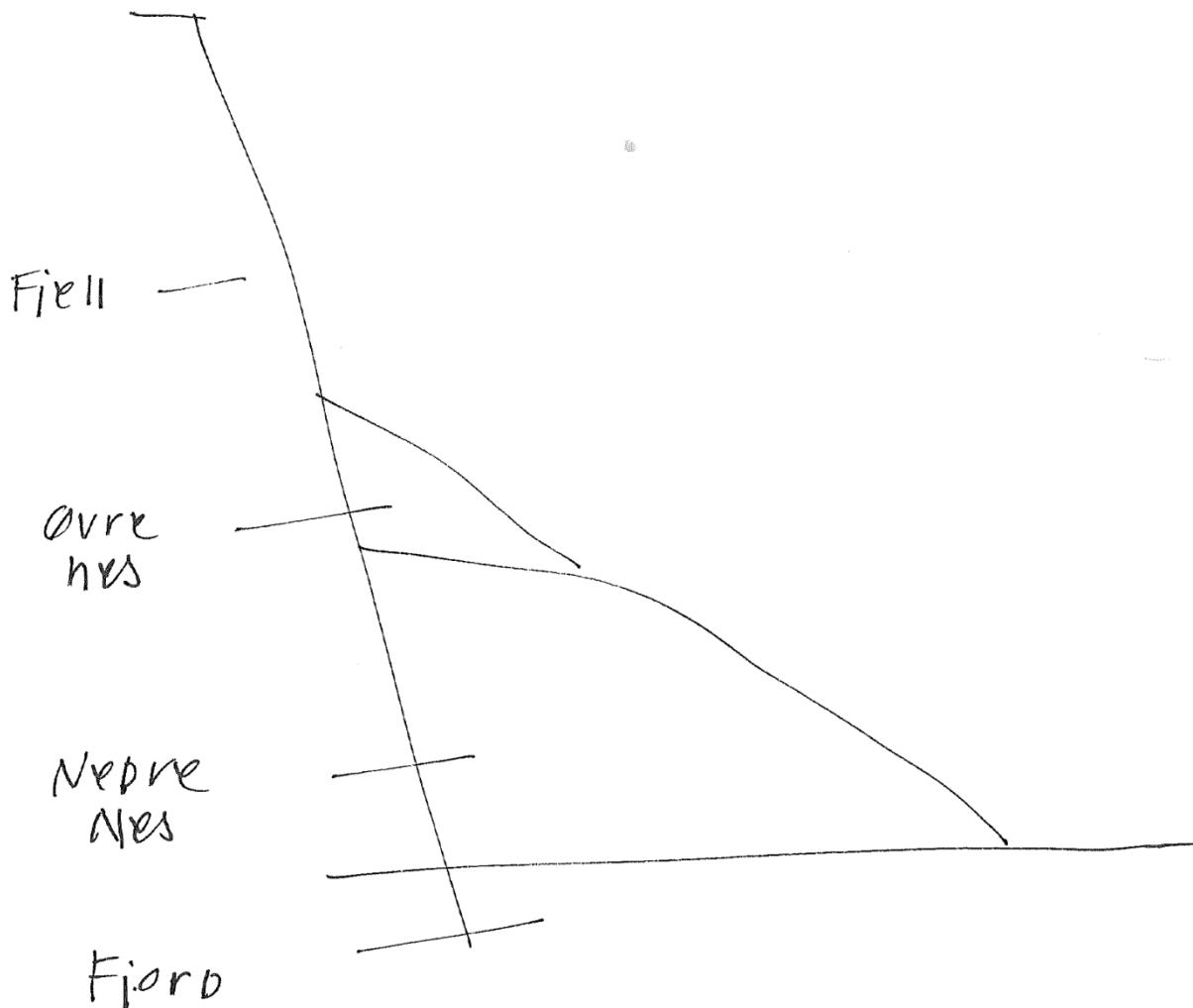

MAKRO LYSNING, HIMMEL
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, FELLES ASFALTERT VEG
EINSKILDE GARDAR OG TUN I NEDRE KULTURBAKKE
STRANDSONE UNDER VEGEN

MAKRO LANDSKAP OG LYSNING, HIMMEL
MESO SAMFUNN, KULTURMARK, VEGETASJON, TRE OG BUSKAR, OG SOM KLIMAVERN MOT KALD VIND FRÅ NORD OG NORD VEST,
MELLOMROM MELLOM HUS, YTRE KULTURMARK, HAGE OG LANDSKAP
FELLES VEG I ASFALT LIGG LINERT TIL FJORDEN
INDIVIUELL GRASVEG TIL GARD TEK AV PÅ SKRÅ TIL BUPLASSAR I
FELLES TENANDE TRANDSONE MED GRADAR OG VERKSEMDER

Himmel

MESO SNITT ORNES

III: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

ORNES 7.11.11
Mona Steinsland

MESO SNITT

ORNES har ulike horisontale soner/LAG frå fjord til himmel, fjell

Strandsone: Kant og invitasjon til –og på land, strand, fjæra, kai, busetting, gardar, næring, historisk synlege og usynlege objekt og minner.

Kultursone: Ragnvaldshaug, kulturminner, skog, lauvskog, dyrkbar mark og gardar, jordbrukszone og kulturlandskap.

Trafikkert veg: Samferdsel på og langs med fjorden, hovudveg, sekundere vegar og kryss, stogge –og rastepllass, utkikksplass midt på neset. Merknad: plassering og utforming av ny stoppe –og rastepllass er svært dårlig. Utkøyringa med skur og oppslagstavle ikkje bra, den er svært dominante i uttrykk og posisjon, lite aktiviserande, men privatiserer med sin bruk for bilparkering midt på neset. Utkøyringa er plassert i skifte frå nedre til øvre kultursone/jordbrukszone og bryt neset og den samanhengande bakken heilt klårt i to. Denne bidreg ikkje til verken å sjå stadens relasjon til Solvorn og er ingen viktig og attraktiv møtestad eller pust i bakken for lokale eller tilreisande til Urnes. Handlinga er teknisk rett og fungerer ikkje i høve til å sjå og styrke Ornes som stad og med styrka identitet. Plassen evner ikkje å vise Ornes eller styrke Ornes som stad. Plassen er grusa, no asfaltert, utforma som ein sving, med skur og trapp, informasjonstavle og alt er dårlig og tek all merksemd frå staden. Parkert campingvogn, ikkje mobil lenger? Sanduttak?

Ornes BAKKEN strekk seg frå fjord til fjell. Øvre bakke, med busetting, einskilde hus, hagar, gardar og klåre inviterande samfunnshyller; nivå løfta og bygd opp med ein storleik og som fundament for ulike felleshus og samfunnsaktivitet som skule/barnehage og bedehus.

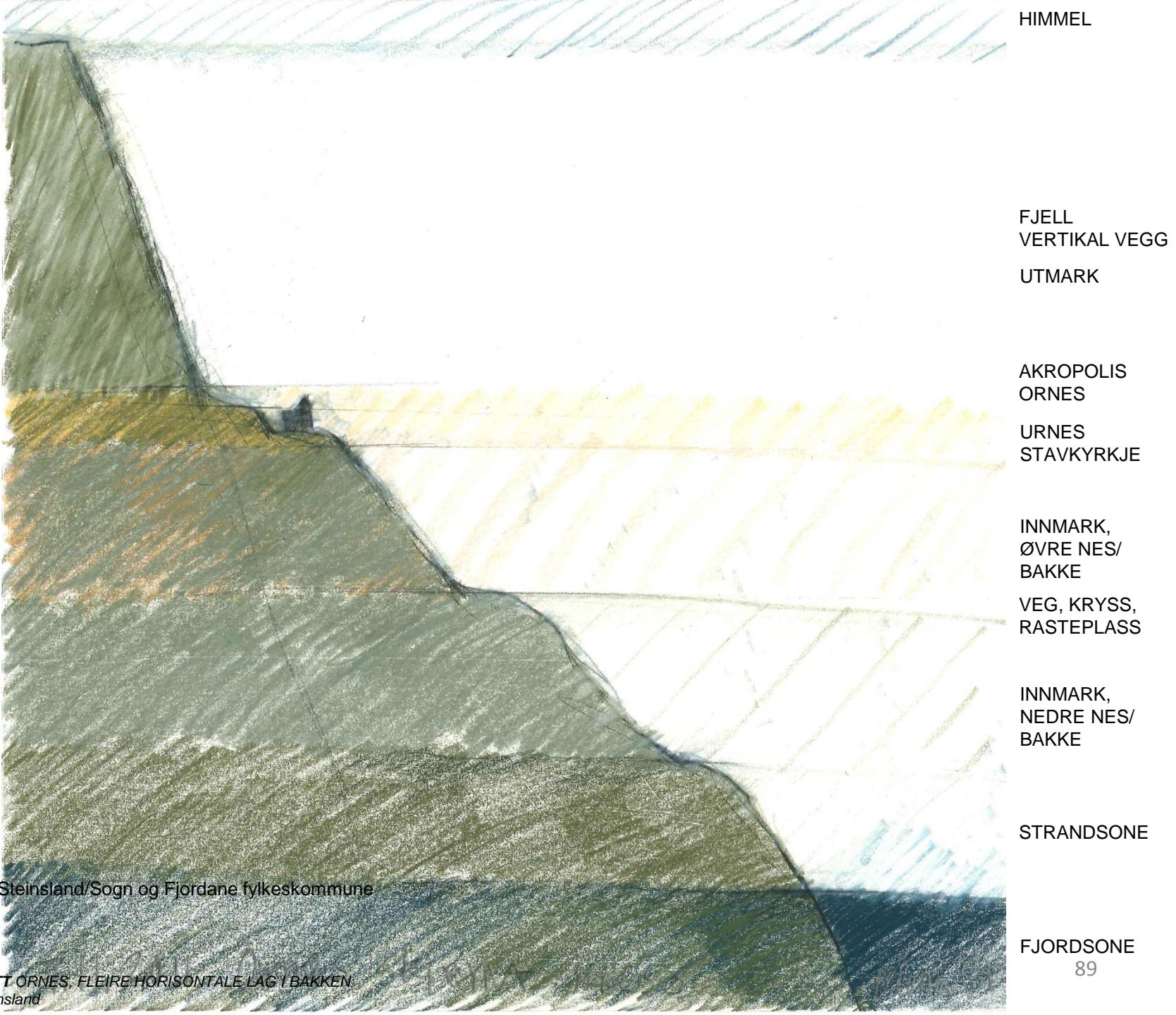
Øvre jordbrukszone: Oppe i bakken, gardar, tun, by struktur, innmark og overgang til utmark og fjellet bak Ornes. Tunet/gardane ligg fleire bortetter bakken.

Tuna er rike i variasjon, farge og posisjon. Alle har etter lokal trond etablert grøn vegetasjon som le/klimavern frå den kalde trekken frå nord. Balansen i kultur, samfunnsuttrykk ligg i mellomromma, dei grøne bakkane og vertikale grøne strukturane. Husa er i balanse med sin bakgrunn, differensierte plassert og forma direkte i relasjon til landskap, natur og kultur, og på bakgrunn av nedarva lokal kunnskap om sitt landskap, natur, klima og bruk. Tunet, byen er klår i si utforming og har rom for berekraftig fortetting, på tunet/byen og naturens resursar, eigenskapar og vilkår. Skal ein fortette krev det ei forståing for stadens sine eigne spelegreglar og open for individuelle uttrykk eit større fleirtal (open form og fleirtsform i utvikling av tunet/byen og i øvre lag jordbruksland/kulturlandskap).

Stavkyrkja ligg i øvre lag, øvst i jordbrukszonan, er historisk søndags, himmel –og gudsrelatert i sin posisjon. Har makt uttrykt med sin posisjon i relasjon til Ornnessamfunnet, men er i dag og felles attraksjon, relatert til «draumeverda»

Over stavkyrkja, eit naturleg akropolis, eit berg/sva og ein stein, eit klårt nivå og invitasjon til å gå ut på (neset) og der er du i det store bildet, i kontakt og likeverdig med naturelementa, fjord og fjell. Du er viktigare enn stavkyrkja, den har mista si makt og gjeve rom for subjektet/mennesket. Du har fjellet bak deg, klår utsyn/kontroll og visuell kontakt til Urnes stavkyrkje og samfunnet under deg (nede i Urnes bakken). Du er viktig og har direkte kontakt til det heile, det gjeld deg som person i relasjon til natur (ikkje gud eller andre, men natur).

Bak og over deg er **fjellet** (og som bakveggen til samfunnet og neset), skogen og jordbruksvegen til fjell, skog og utmark

STRANDZONE

FJORDZONE

89

III: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

TEIKNING: MESO SNITT ORNES, FLEIRE HORISONTALE LAG I BAKKEN.

Av Mona Elisabeth Steinsland

STRANDSONE

Ferje, ferjekai, lauvskog, buplassar, gardar og næringsverksemd, brukshus til fjord og gardar – TENANDE FJORDSONE/NATURSONE TIL SJØ OG LAND – SAMFERDSEL PÅ TVERS, NÆRING, BUSETTING, BUSETTINGSMØNSTER og LAUVSKOG

NEDRE GRØN BAKKE – NES

Jordbruksland, kulturlandskap, innmark, gardar, tun, lauvskog, gravplassar, kulturminne og historie
TENANDE KULTURLANDSKAP, JORDBEUKSLAND, BAKGRUNN FOR HUS og BRUKSHUS/VERKSEMD

VEG

TENANDE SAMFERDSEL PÅ LANGS, STOOG, KVILE og UTSIKTSPLASS

ØVRE BAKKE

Kulturlandskap, jordbruksland, hagebruk, einskilde husplassar på individuelle nivå, i bakken og skog. Individuell tilkomst (avstikkarar) grasveg til husa, som klårt skil seg frå sekunder hovudveg (smal asfaltert veg) opp bakken.

Felles bruk og hus er plassert til felles smal veg opp bakken, med eigen rytme og sjølvstendige fundament. Samfunnshyller, fundament i tørrmura stein (anna mur) til felles hus, skule, samfunnshus, bedehus og barnehage.

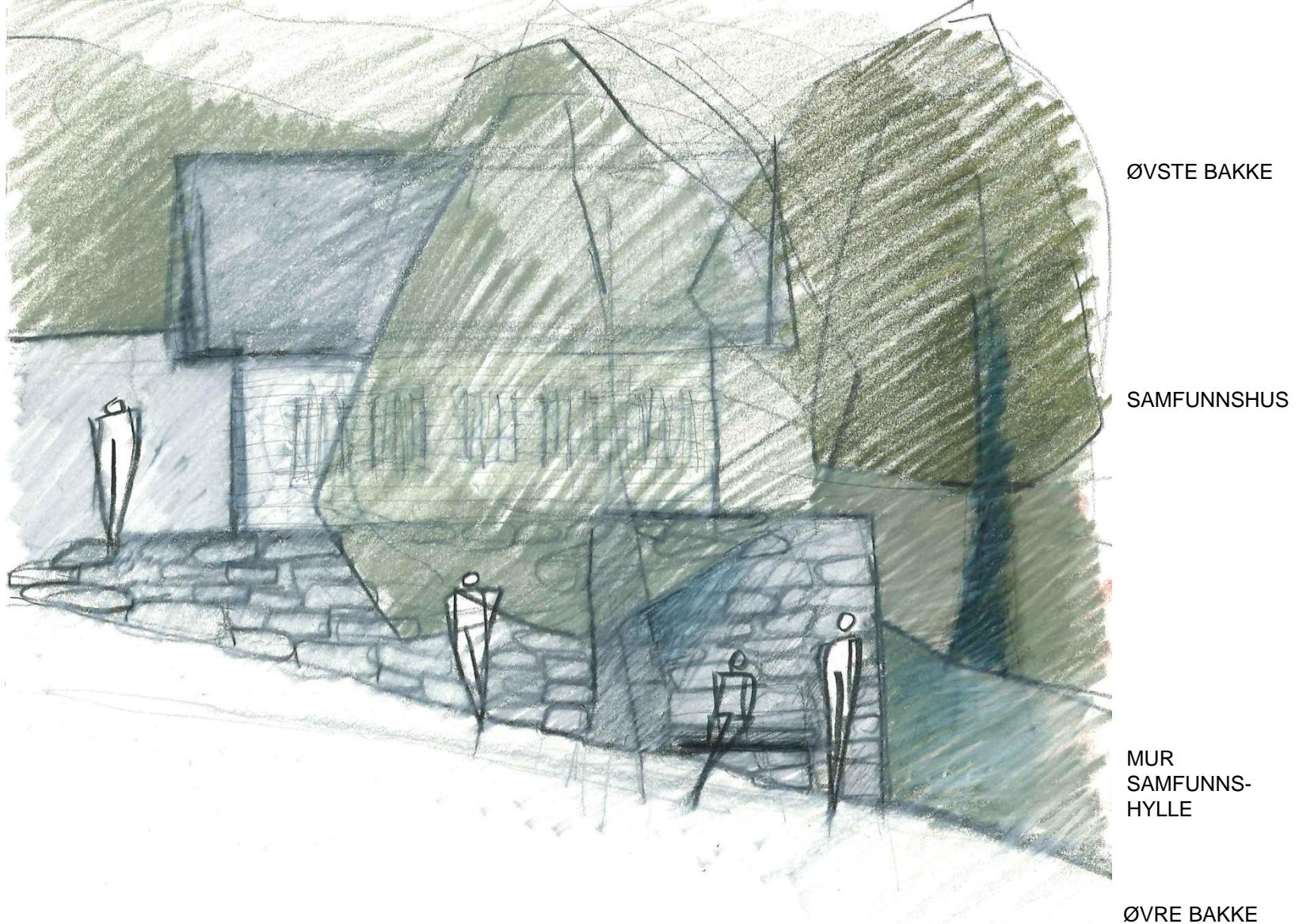
Steinmur, fundament og samfunnshylle er også som konkret bakgrunn, synleggjeringselement av bakke, bratt terreng og klår invitasjon til å gå av bakken for kvile på vegen opp. Klår samfunnsstorleik og invitasjon til å gå av bakken, sitte på ein Stein eller på benk. Tilgjorte benkar, med arangement av blomar og anne er ikkje så bra, mindre ekte. Dette vert uklårt og styrkar ikkje staden. Det vert viktig å finne løysingar ut frå staden sine historiske og naturlege metodane, dess ligg i staden og desse treng ein å sjå etter. Gardar i bakken med jordbruksland, bær og frukthagar.

ØVST I BAKKEN

Tun/town – by.
Urnes stavkyrkje.

AKROPOLIS – ORNES**FJELL**

Utmark og fjell

III: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

TEIKNING: MESO SNITT ORNES, FLERE SAMFUNNSHYLLER, EIN EIGEN RYTME I BAKKEN
Av Mona Elisabeth Steinsland

EIT SØRVENDT ORNES – SOLVENDT BUSETTING OG VIRKE PÅ ORNES

MAKRO DET STORE KLIMA

MESO LOKALT MIKRO KLIMA

BAKGRUNN FOR PLASSERING OG ORIENTERING AV TUN, GARDSHUS OG EINSKILDE HUS I BAKKEN

LAND ORIENTERT MOT NORD, INN LUSTRAFJORDEN, SKUGGE, SKUGGELENGDE, KULDE, DAGSLYS FRÅ NORD, NORDAVIND OG TREKK

LAND ORIENTERT MOT SØR, UT LUSTRAFJORDEN, SOL, SOLINNSTRÅLING, VARME, SYDVEST VER OG VATN

VERTIKALE SKIFTE

ORNES ER ASYMMETRISK I UTTRYKK OG VIRKE MED BAKGRUNN I SORT –OG LOKALT KLIMA

OPEN FORM (FELIRTALSFORM) I FORTETTING, TILBOD OM HUSPLASS PÅ ORNES

FORTETTE I ETABLIERTE BUSETTINGSYSTEM –OG MØNSTRE I ORNES SINE ULIKE HOSISONTALE LAG OG VERTIKALE SKIFTE, I EKSISTERANDE TUN, GARDAR OG TIL EINSKILDE HUSPLASSAR.

- ØVRE TUN
- GARDAR OG EINSKILDE HUS I BAKKEN
- NEDRE BAKKE, GARD
- STRANDSONE, NÆRING, HUSPLASSAR OG GARDAR
- FERJEKAI, TENANDE SONE FOR KJENDE OG UKJENDE

STYRKE EKSITERANDE BUSETTINGSMØNSTRE MED FORTETTING, UTFORME HUS OG UTHUS PREGA AV STADEN OG MELLOMROMMA SINE VILKÅR, I STORLEIK, POSISJON OG MEINING. ARKITETUR OG LANDSKAPSARKITEKTUR PÅ STADEN SINE VILKÅR.

LEGGE TIL OPEN FORM I GITT BYGDE LANDSKAP PÅ BAKGRUNN I LOKAL KUNNSKAP OM STAD, KLIMA, LANDSKAP, HISTORIE OG LOKAL BYGGJESKIKK.

OPNE FOR FLEIRE HUS, IKKJE I EIGNE BYGGJEFELT, MEN I OG FOR Å STYRKE EKSISTERANDE TUN OG GARDSSTRUKTURAR, SAMT STRANDSONE MED TUN/TOWN, HUS OG VERKSEMDER (NÆRING).

OPPRETTHALDE, STYRKE OG SKAPE BALANSE MELLOM NATUR OG MENNESKE BYGDE TING OG LANDSKAP.

BUSETTING, LEGGE TIL FLEIRE HUS OG VERKSEMDER FOR Å BU OG LEVE PÅ ORNES.

LOKALT TRUR DEI AT DET BESTE DEI KAN TILBY NYE TILFLYTTARAR TIL ORNES ER HUSPLASS I STRANDSONA, MEN PÅ ORNES HAR DEI I EKSISTERANDE BUETTINGSMØNSTRE, ROM Å TILBY I ULIKE POSISJONAR (I FLEIRE HORISONTALE LAG OG VERTIKALE SKIFTE). ORNES KAN TILBY HUSPLASS I ULIKE LAG I HØVE TIL EKSITERANDE TUN OG BUSETTINGSMØNSTRE PÅ ØVRE –OG NEDRE NES/BAKKE, PÅ TVERS I BAKKEN OG I STRANDSONA. DETTE OPNAR FOR FLEIRE INDIVIDUELL VAL TIL ORNESSAMFUNNET OG TIL DEI SOM KAN TENKE SEG Å BUSSETTE SEG DER.

PÅ ORNES MÅ EIN BU OG LEVA PÅ STADEN SINE VILKÅR OG MOGLEGHEITAR FOR EIGE LIV OG VIRKE I EIT RURALT OG TETT LOKALSAMFUNN. STYRKEN OG OVERLEVING LIGG OG I KOMMUNIKASJON PÅ FJORDEN TIL SOLVORN SAMFUNNET.

OPNE ORNESLANDSKAPET FOR NYE OG UKJENDE, SOM ØNSKJER Å BUSSETTE SEG MED OG UTAN EIGEN PRAKSIS, OPEN FORM – FLERITALSFORM PÅ ORNES

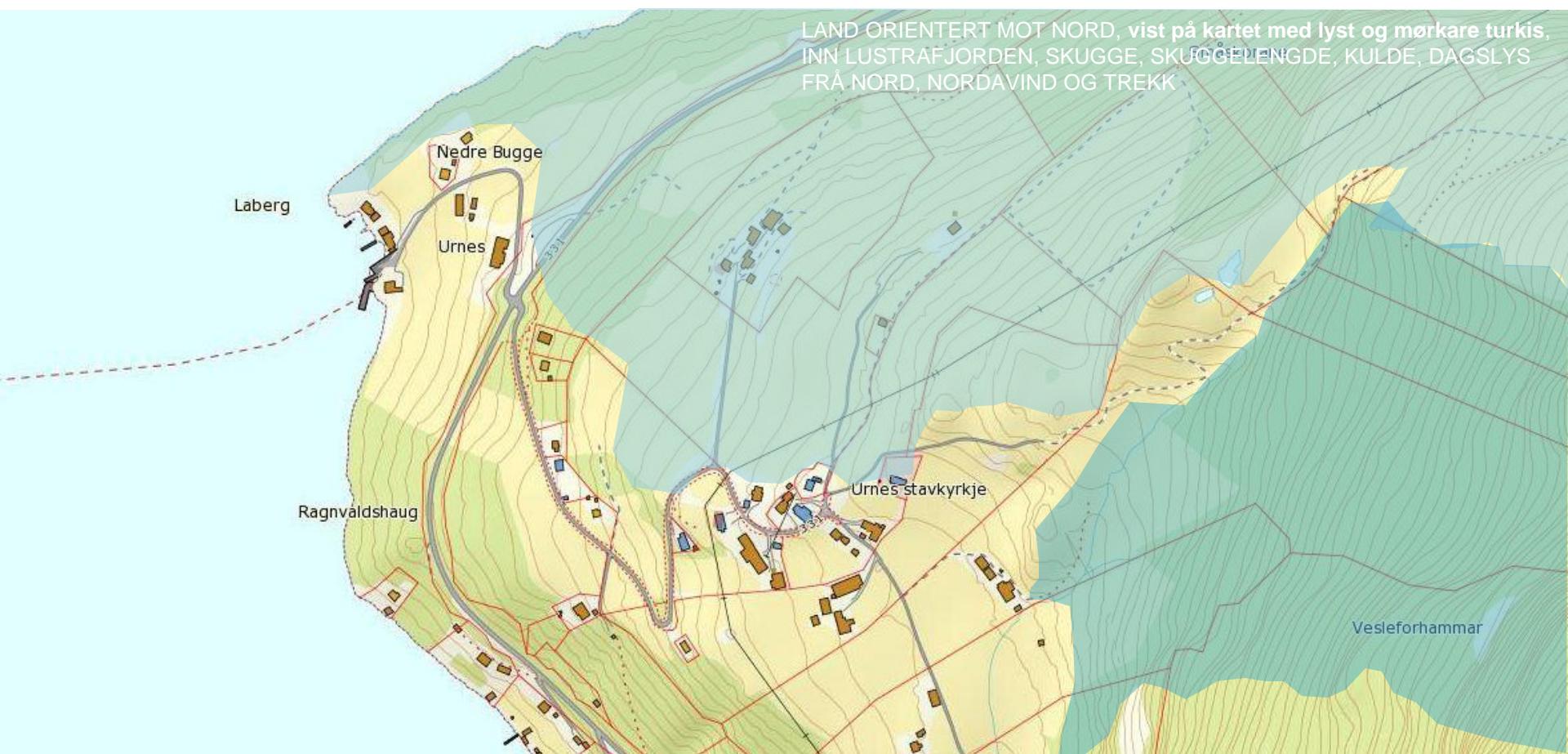
VERTIKALE SKIFTE

EIT SØRVENDT ORNES – SOLVENDT BUSETTING OG VIRKE PÅ ORNES

MAKRO DET STORE KLIMA

MESO LOKALT MIKRO KLIMA

BAKGRUNN FOR PLASSERING OG ORIENTERING AV TUN, GARDSHUS OG EINSKILDE HUS I BAKKEN

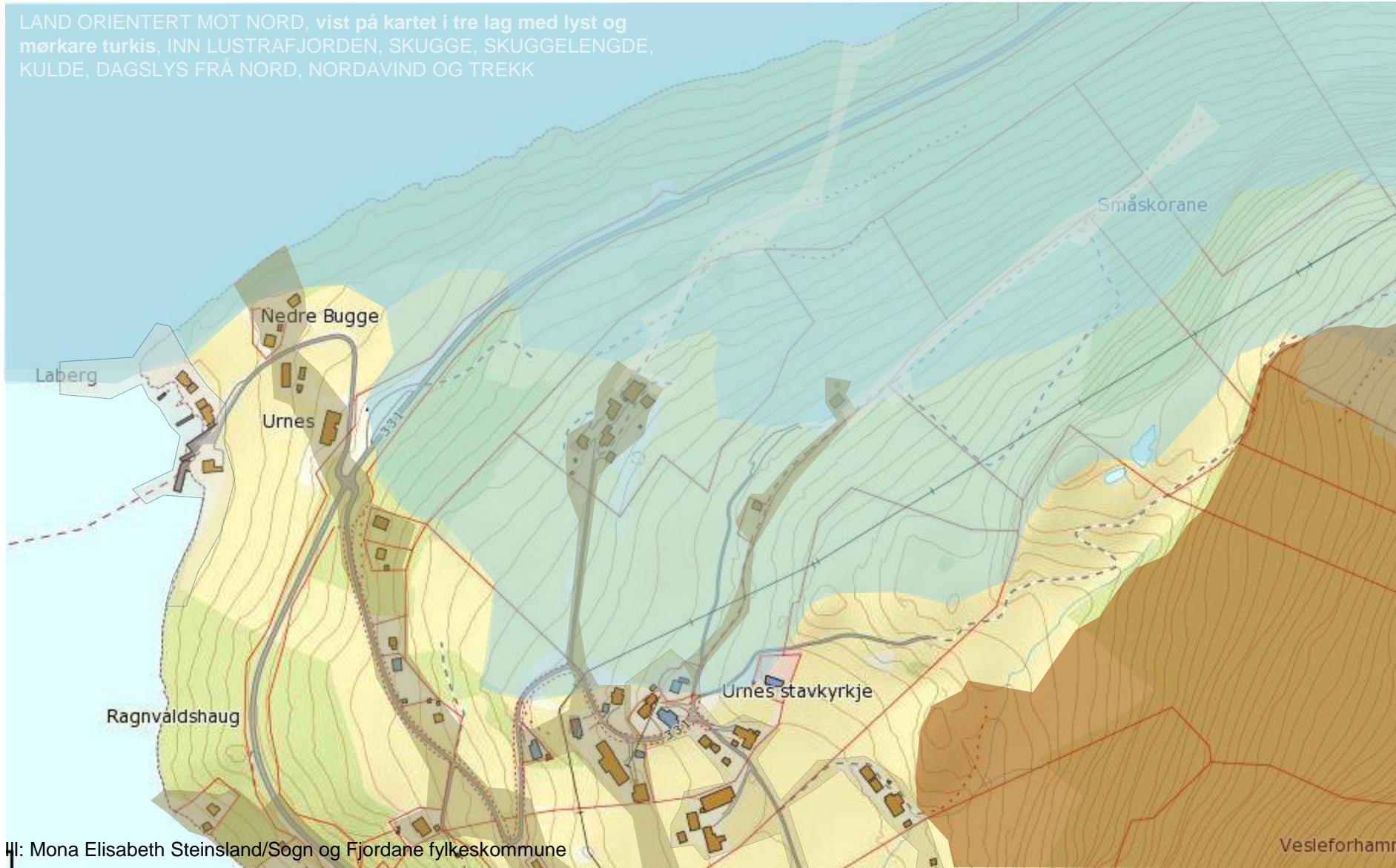
III: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

SØRVENDT ORNES – SOLVENDT BUSETTING OG VIRKE PÅ ORNES

MAKRO DET STORE KLIMA og MESO LOKALT MIKRO KLIMA, som
BAKGRUNN FOR PLASSERING OG ORIENTERING AV TUN, GARDSHUS OG EINSKILDE HUS I BAKKEN

95

LAND ORIENTERT MOT NORD, vist på kartet i tre lag med lyst og
mørkare turkis, INN LUSTRAFJORDEN, SKUGGE, SKUGGELENGDE,
KULDE, DAGSLYS FRÅ NORD, NORDAVIND OG TREKK

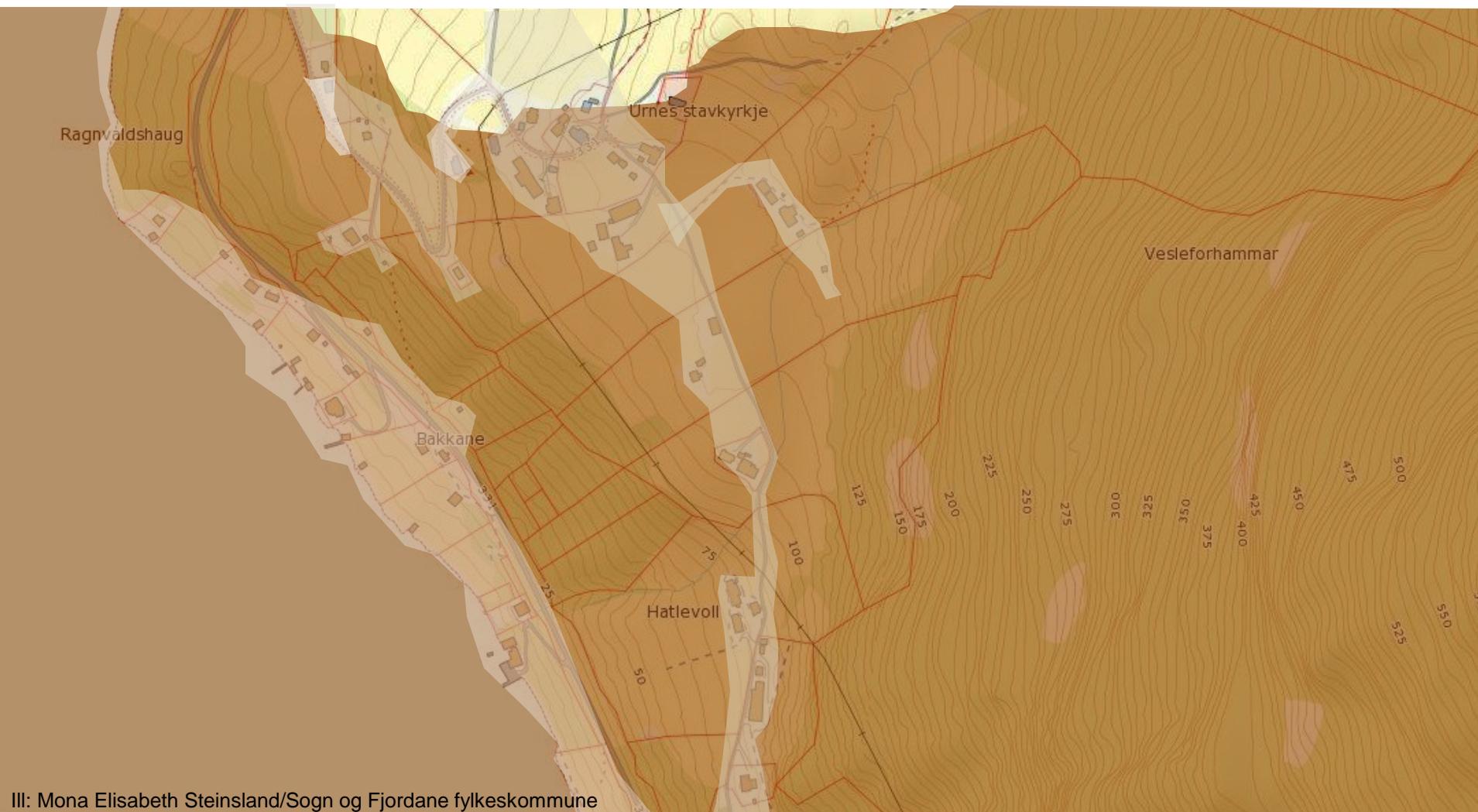

**BUSETTING, VIRKE OG FELLESSTRUKTURAR I SOLVENDT TERRENG ORIENTERT MOT SØR OG VEST , OG I ULIKE HORISONTALE LAG PÅ
ORNES. KLIMA, GRØDE, UTSYN OG KONTAKT OVER OG UT LUSTRAFJORDEN, TIL NATUR, SAMFUNN OG AKTIVITET ER VILKÅR OG
BAKGRUNN FOR BUSETTINGA OG Å LEGGE TIL OG UTVIKLE ORNES**

HORISONTALE LAG OG EKSISTERANDE LINÆRE BUSETTINGSMØNSTRE

LEGG TIL HUS OG FELLES SONAR PÅ ORNES

EKSISTERANDE LINÆRE STRUKTURAR, LAG OG SONAR OG VERTIKALE VER OG SKIFTE MOT NORD, SØR OG VEST. BUSETTING MED FLEIRE HUS I FELLES FORM OG PLASSERING I KULTURMARKA I FLEIRE HORISONTALE LAG I BAKKEN OG PÅ NESET, ER BAKGRUNN OG VILKÅR FOR Å LEGG TIL FLEIRE HUS, BRUKSHUS, VERKSEMDER, INDIVIDUELLE OG FELLES AKTIVITET OG BRUK PÅ ORNES.

III: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

BUSETTING, VIRKE OG FELLESSTRUKTURAR I SOLVENDT TERRENG ORIENTERT MOT SØR OG VEST, OG I ULIKE HORISONTALE LAG PÅ ORNES. KLIMA, GRØDE, UTSYN OG KONTAKT OVER OG UT LUSTRAFJORDEN, TIL NATUR, SAMFUNN OG AKTIVITET ER VILKÅR OG BAKGRUNN FOR BUSETTINGA OG Å **LEGG TIL** OG UTVIKLE ORNES

MIKRO 1:1

MENNESKET SIN STORLEIK

FORVALTING – HANDLING

ALL FRAMTIDIG AKTIVITET PÅ ORNES TRENG Å TESTAST UT I 1:1 PÅ STADEN, MED DIALOG, SAMTALE OG KONKRETE SKISSER AV OBJEKT OG ENDRINGER PÅ STADEN.

METODE

- SNAKKE MED OG MØTA FOLK PÅ STADEN
- VERA PÅ STADEN, ERFARE, REGISTRERE OG KARTLEGGJE, ANALYSERE OG VISE SITUASJON OG TOMT I HEIL (MAKRO) OG LOKAL (MESO OG MIKRO) SAMANHENG
- SJØLV ERFARE VILKÅRA FOR UTFORMING OG NY TENKT FORM PÅ STADEN
- UTVIKLE KONKRETE OBJEKT, HANDLINGAR OG AKTIVITET I DIALOG MED FOLK PÅ STADEN
- VISE, SKISSE OG DRØFTE FRAMTIDIGE KONKRETE UTTRYKK OG HANDLINGAR I FULL STORLEIK (1:1), PÅ STADEN

REGLEAR – FØRESEGNER

OPEN FORM PÅ ORNES

IKKJE FLATE UT, FRAGMENTERE ELLER SVEKKE DET BRATTE OG VERTIKALE LANDSKAPET, DEN GRØNE BAKKEN OG NESET

IKKJE FLATE UT, FRAGMENTERE ELLER SVEKKE NESET PÅ LANGS, OG LANGS MED FJORDEN

IKKJE SVEKKE DEN GRØNE BAKKEN OG NESET SOM GRØNT KULTURLANDSKAP OG NES

IKKJE FRAGMENTERE ELLER DOMINERE NATUR OG ALLMEN TILGANG TIL NATUR, OG KULTURLANDSKAP, ULIKE HORIZONTALE LAG OG VERTIKALE SKIFTE PÅ ORNES

IKKJE BRYTE ELLER BYGGE OVER RINDA I DET STORE LANDSKAPET

IKKJE BRYTE ELLER BYGGE NED RINDA I LOKALE SAMFUNNSNITTET, NATUR OG KULTUR BAKGRUNN FOR HUS OG BYGG I LANDSKAPET

IKKJE TROSSE VERET

IKKJE TROSSE LANDSKAPET

IKKJE TRÅ PÅ ANNAN MANN GRUNN, REPEKTERE EIGENDOMSSTRUKTUR OG EIGENDOM

IKKJE TRÅ PÅ GRASET

IKKJE BRUK KONVENTSJONAR, KONVENTSJONELLE LØYSINGAR FOR Å SYNE OG INVITERE UKJENDE (TURISTEN) TIL STADEN

OPNE OPP FOR FOLK PÅ LANDSKAPET OG KULTUREN SINE VILKÅR

TIL KVAR TID TA VARE PÅ OG SKAPE BALANSE MELLOM NATUR OG MENNESKETS AKTIVITET OG HANDLING

SJÅ ROM OG MOGLEGHEITAR I FOLK, STADEN OG STADENS HISTORIE

MODELL

BYGGE MODELL AV ORNES, BAKGRUNN OG VERDIAR SOM STRUKTUR 1, SYNLEGGJERE TANKAR OM STRUKTUR 2

KONSEPT

UTVIKLE KONSEPT FOR FORVALTNING OG UTVIKLING. OPNE ORNES MED Å LEGGE TIL INDIVIDUELL OG FELLES AKTIVITET, KONKRETE HUS, BRUKSHUS, VERKSEMD OG KOMMUNIKASJONSSTRUKTURAR, STOOG OG SAMBAND PÅ ORNES.

REGISTRERING, ANALYTSIK KARTLEGGING OG FRAMSTILLTE
KART ILLUSTRRAR OG VISER BAKGRUNN, OG VIKLÅR FOR:

- **OPEN FORM, FLEIRTALSFORM SOM KONKRET HANDLING, METODE OG REGLAR/VIKLÅR FOR Å UTVIKLE/FORTETTE ORNES.**
- **OPEN FORM TEK OMSYN TIL FOLK FYRST, OBJEKT ET KJEM ETTER MENNESKET.** OPEN FORM ER IKKJE DEFINERT FORM. OPEN FORM TEK OMSYN TIL MENNESKET, FOLK, STAD OG NATUR. OPEN FORM ER INVITERANDE OG SOM BAKGRUNN FOR FOLK OG INDIVIDUELL HANDLING, AKTIVITET. OPEN FORM ER DEMOKRATISK FORM, OM DU VIL. OPEN FORM KAN SEIAST Å VERE DET MOTSETTE TIL LUKKA FORM, SOM OFTE ER ILLUSRERT SOM MAKUTTRYKK, DOMINERANDE FORM.
- FLEIRTALSFORMING PÅ ORNES, BAKGRUNN OG VILKÅR FOR Å LEGGE TIL NYE BUPASSAR OG VERKSTADER I STRANDSONE OG I DEN GRØNE BAKKEN LIGG I EKSITERANDE KULTURLANDSKAP, GARDS –OG TUNSTRUKTURAR
- **FLEIRTALSFORM** ER PÅ STADEN SINE VILKÅR OG OPNANDE FOR DET NYE OG UKJENDE. VISE/SYNLEGGJERE DET SOM ER I NATUR OG KULTUR, SAMT FINNE ROM OG OPNE FOR FLEIRE. FLEIRTALSFORM TEK TAK I OG VISER EKSISTERANDE SONER, STRUKTURAR OG BRUK SOM BAKGRUNN, FOR Å OPNE STAD OG SAMFUNN FOR MEIR AKTIVITET OG FLEIRE KONKRETE OBJEKT. I FLERITALSFORM GJELD DET Å KLÅRGJERE, SORTERE OG SYNLEGGJERE INDIVID OG BAKGRUNN. ORNES ER IKKJE KOMPLEKST NOK I HØVE TIL DET KAOTISKE FLERITALET, MEN SOM TANKE OG UTVIKLINGSPRINSIPP FOR EIT AKTIVT OG OPERATIVT ORNESSAMFUND I BALANSE MED NATUR, ER OPEN FORM OG FLERITALSTANKEN UTGONGSPUNKTET.
- KRITISK SYN OG TILRÅING TIL UTFORMING AV SVING, VEGKRYSS OG P – PLASS, STOOG OG KVILE PLASS PÅ NESET. DENNE TRENG Å GJERAST OM!
- **SAMFUNNSSNITT** FJELLSIDE OG DEN GRØNE BAKKEN, VISER ULIKE HORISONTALE LAG FRÅ FJORD TIL HIMMEL
- UREGISTRERTE ELEMENT: DEMOGRAFI, VEGETASJON, FARAR, RAS, VINDAR OG STRAUMAR I SJØ, TYPOLOGIAR OG HISTORIE
- STYRKEN TIL ONES LIGG I KLÅRE HANDLINGAR SOM TIL NO VISER BALANSE MELLOM NATUR OG KULTUR
- UTVIKLE OG UTFORME NYE KONSEPT FOR FERJEKAI, SOM TENANDE SONE FOR ORNES OG SOLVORN
- LEGG TIL SAMFUNNSHYLLER –OG PRIVATE LYSNINGAR, MINDRE PLASSAR OG FUNDAMENT FOR PRIVATE HUS OG HAGAR I BAKKEN, OG EIGNE AVSTIKKARAR, GRASVEGAR SOM TILKOMST TIL PRIVATE HUS I BAKKEN
- FORTETTE I EKSITERANDE SAMFUNNSLAG OG SONAR, OG ETABLERTE TUN –OG GARDSSTRUKTURAR
- UREGISTRERTE EIGENDOMSSTRUKTUR, TOMME/LEDIGE HUS OG MELLOMROM, KVEN SOM KAN YNSKJE SEG EIT HUS TIL I HAGEN SIN OG LIKNANDE.
- LEGGE TIL VERKSEMD, BRUKSHUS I HØVE TIL EKSISTERANDE ETABLERTET LAG OG SONAR, OG STRUKTURAR I STRADSONE, PÅ VEG OPP BAKKEN OG ØVST PÅ ORNES TIL EKSISTERANDE GARDSTUNG OG TUN/TOWN.

KAI OG FERJE

KONKLUSJON + KONSEPT, KONKRET PROSJEKT:

UTBETRE OG STYRKE EKSISTERANDE KAI, SOM TENANDE SONE OG ROM FOR MØTE MED KJENDE OG UKJENDE PÅ ORNES OG I SOLVORN.

KLÅRGJERE TENANDE SONE I MESO/SAMFUNNSTORLEIK I STRANDSONA MED KAI, FERJELEIIE, PARKERING, GROVE PRIMÆRE FUNKSJONAR, INFORMASJON/OPPLSLAG, BILLETTKONTOR, UTE –OG INNEBAD MED VASK, TOALETT OG DYSJ (GROVT OG ENKELT, INNE OG UTE I NATUR/LANDSKAP), VARMESTOVA, SAMTALE OG MØTEPlass INNOMHUS I RELASJON TIL UTEPlass, FJORD OG STRANDSONE. OFFENTLEG NAUST OG VARMESTOVE, BADSTU FOR STRANDING/STRANDSITTJING, FOR FOLK MED BÅT/KAIJAKK OG ANDRE. OFFENTLEG BAD OG BADING PÅ LAND OG I FJORDEN, SAMT STYRKE EKSISTERANDE VERKSEMD I FJERA/STRAND OG KAIOMRÅDE. MESO – SAMFUNNSTRUKTUR/SONE MED OFFENTLEG MØTESTAD, ALLMENNING UTOMHUS, INNOMHUS OG MED ALLMENN RETT TIL VISUEL – OG FYSISK KONTAKT OG BRUK AV FJORD, LAND, STRAND OG FJELL. I KANTEN MELLOM FJORD, DET VÅTE OG TØRT, LAND.

Å GÅ/KOMA PÅ LAND, MØTE DET KJENDE OG UKJENDE, EIN STAD UTFORMA PÅ STADEN OG FOLK SINE PREMISS I MENNESKE SIN STORLEIK. FÅ TIL FERJEKAI, ILANGANG/LANDKANT OG KAI/KAIGOLV OG TENANDE SONE SOM FELLES SAMFUNNSROM OG BAKGRUNN FOR KULTUR AKTIVITET OG UTTRYKT. UTFORME FERJEGOLV/KAILANDSKAP –OG TOPOGRAFI FOR OG PÅ ORNES, VISE OG STYRKA MØTET MED FOLK, FJORD, FJELL I MAKRO, VIK OG NES I MESOSAMAHENG OG SOLVORN.

STYRKE SÆRPREGET MED Å HA SAMFERDSEL OVER OG PÅ TVERS AV FJORDEN, STYRKA FEJRA SOM OBJEKT, ATTRAKSJON OG INSTITUSJON, BRUK, EIGEN KVARDAGSRYTME OG IDENTITETSBERAR, FOR STADANE ORNES OG SOLVORN. BRUKE EIGENSKAPEN MED Å REISA PÅ FJORDEN OG PÅ TVERS AV FJORDEN.

Å KOMA TIL STADEN ORNES MED HISTORISK IDENTITET OG BAKGRUNN, OG STYRKA SAMBAND PÅ FJORDEN OG FERJA SOM SOSIAL ATTRAKTIV MØTEPlass. INVITERE TIL MØTE MED NATUR OG FOLK, DIALOG OM SAMFUNNET, STAD, VERET OG ANNA.

DEMOKRATISK UTTRYKK, BRUK OG ARKITEKTUR/LANDSKAPSARKITEKTUR. UTTRYKK OG UTFORMING AV BAKGRUNN OG SYNLEGGJERINGSELEMENT SOM VISUELT SNAKKAR TIL –OG VISER STADANE SITT SÆRPREG OG IDENTITET, NATUR, HISTORIE OG FOLK.

MONA FRAMSTILLE KONSEPT OG SKISSE TIL NY KAI, SERVISEBYGG, PARKERING, FERJELEIIE OG ANNA DET ER TRONG FOR I FJORDKANTEN

MESO

ORNES KAI –

STOOG, INVITASJON, PRIMÆR ATTRAKSJON FOR KJENDE OG KJENDE PÅ STADEN.

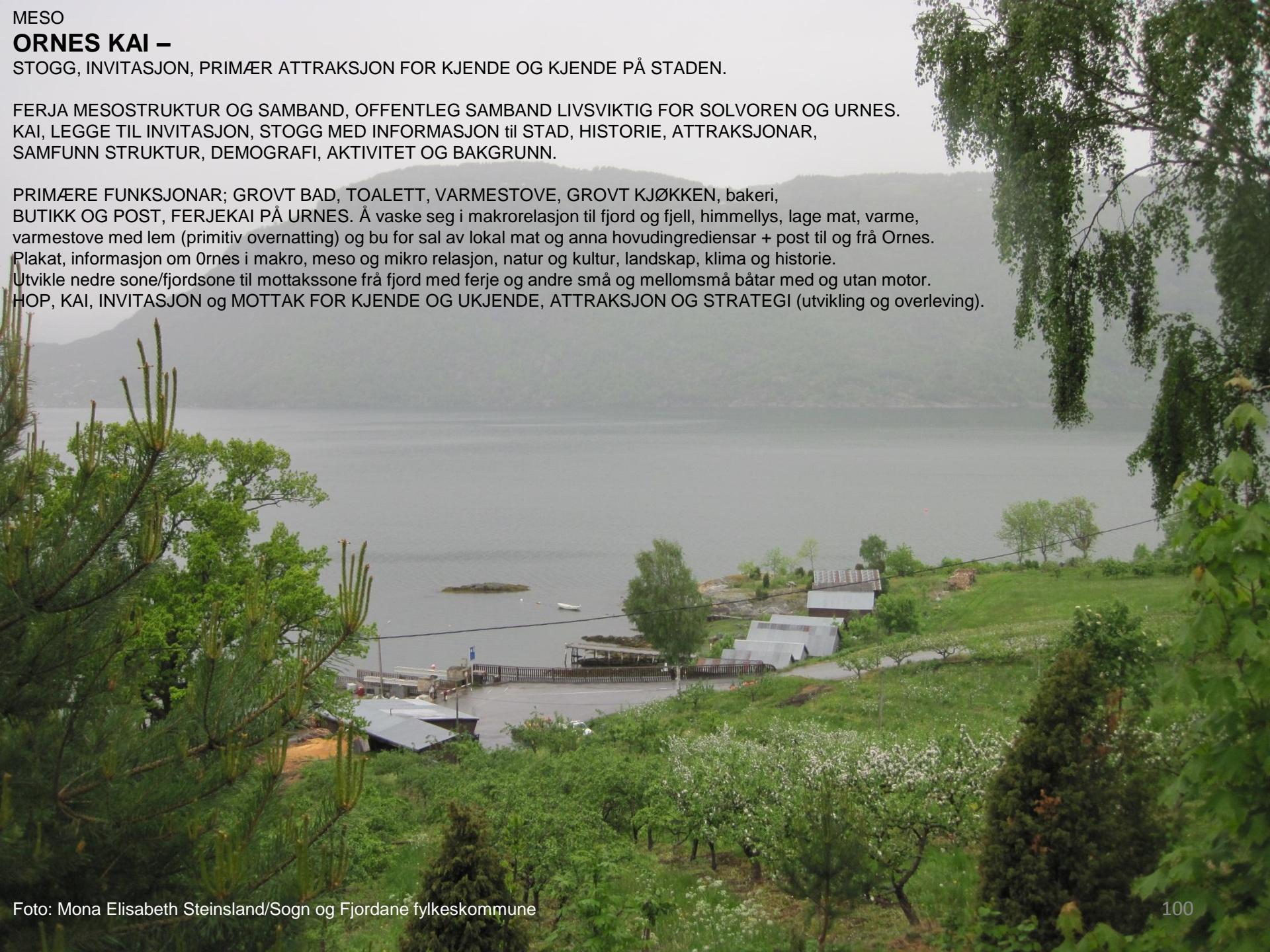
FERJA MESOSTRUKTUR OG SAMBAND, OFFENTLEG SAMBAND LIVSVIKTIG FOR SOLVOREN OG URNES.

KAI, LEGGE TIL INVITASJON, STOOG MED INFORMASJON til STAD, HISTORIE, ATTRAKSJONAR,
SAMFUNN STRUKTUR, DEMOGRAFI, AKTIVITET OG BAKGRUNN.

PRIMÆRE FUNKSJONAR; GROVT BAD, TOALETT, VARMESTOVE, GROVT KJØKKEN, bakeri,
BUTIKK OG POST, FERJEKAI PÅ URNES. Å vaske seg i makrorelasjon til fjord og fjell, himmellys, lage mat, varme,
varmestove med lem (primitiv overnatting) og bu for sal av lokal mat og anna hovudingrediensar + post til og fra Ornes.
Plakat, informasjon om Ornes i makro, meso og mikro relasjon, natur og kultur, landskap, klima og historie.

Utvikle nedre sone/fjordsone til mottakssone frå fjord med ferje og andre små og mellomsmå båtar med og utan motor.

HOP, KAI, INVITASJON og MOTTAK FOR KJENDE OG UKJENDE, ATTRAKSJON OG STRATEGI (utvikling og overleving).

ORNES KAI

TENANDE SONE OG INVITASJON

KONSEPT OG GROV SKISSE TIL KAIALMENNING MED ULIKE HORISONTALE LAG OG VERTIKALE SKIFTE, VARMT – KOLDT, TØRT – VÅTT, SJØ/FJORD – FJERA/LAND/FJELL, LYST – MØRK, HARDT – MJUKT. KLÅR OFFENTLEG INVITASJON, TENANDE SONAR – OG ARKITEKONISKE ELEMENT

III: Mona Elisabeth Steinsland/Sogn og Fjordane fylkeskommune

KONKLUSJON

KONSENSUS OM VERDIAR OG BAKGRUNN

ALLMENN PRESENTASJON, FORVALTNINGSPLAN OG PLAKAT